

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Obor: Lesní inženýrství

Analýza využití systému environmentálního managementu v oblasti státní správy a návržení postupu zavedení v organizaci Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Analysis of the use of the environmental management system in
the field of state administration and proposing the introduction
process in the organization Central Institute for Supervising and
Testing in Agriculture

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Světlana Dvořáková

Vedoucí práce: doc. Ing. Miroslav Hájek Ph.D.

2019

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Světlana Dvořáková

Lesní inženýrství

Název práce

Analýza využití systému environmentálního managementu v oblasti státní správy a návržení postupu zavedení v organizaci Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Název anglicky

Analysis of the use of the environmental management system in the field of state administration and proposing the introduction process in the organization Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture

Cíle práce

Cílem práce je posouzení možnosti využití systému environmentálního managementu v podmínkách státní správy a komparace přínosů s podniky. Dílčím cílem je navrhnout postup aplikace ve státní správě tak, aby došlo k využití očekávaných přínosů. Vedle cíle práce je formulována hypotéza, že zavedení systému environmentálního managementu nemá vliv na zabezpečování odborných činností státní správy.

Metodika

Úvod je zaměřen na rešerši dostupných materiálů k dané problematice. Rešerše bude zaměřena na systémy environmentálního managementu a uplatnění v různých typech organizací. Pro získání informací o využití v rámci ČR budou osloveny dotazníkem certifikační agentury. Praktická aplikace bude provedena u Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského. Formou indukce budou zobecněny dosažené poznatky o aplikaci systému environmentálního managementu ve státní správě. Současně bude formulováno doporučení pro orgány státní správy. Pro zpracování získaných dat budou využity vhodné statistické metody.

Doporučený rozsah práce

min 40 normostran

Klíčová slova

Systémy environmentálního managementu; státní správa; certifikace; životní prostředí; organizace práce

Doporučené zdroje informací

ČSN EN ISO 14001 Systémy environmentálního managementu – Požadavky s návodem pro použití HESAN, A.Q.a kol. Measuring the Impact of the Implementation of Environmental Management System on Company's. Springer International Publishing, 2015. ISBN 978-3-319-17319-1.

MIŠÁK, Z., PULKRAB, K. Uplatnění systémů environmentálního managementu v lesním hospodářství. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2007. ISBN 978-80-213-1694-2.

MIŠÁK, Z. Systémy environmentálního managementu. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. ISBN 80-213-0878-8.

VÁCHAL, J., VOCHOZKA, M. a kol. Podnikové řízení. V Praze: Grada Publishing a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4642-5.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 ZS – FLD

Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Hájek, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2017

prof. Ing. Luděk Šišák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 2. 2018

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

Děkan

V Praze dne 16. 11. 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Analýza využití systému environmentálního managementu v oblasti státní správy a návržení postupu zavedení v organizaci Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský“ vypracovala samostatně pod vedením doc. Ing. Miroslava Hájka Ph.D. a použila jen prameny, které uvádím – v seznamu použitých zdrojů. Jsem si vědoma, že zveřejněním diplomové práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 1A11/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne 16. 11. 2018

Světlana Dvořáková

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu diplomové práce panu doc. Ing. Hájkovi Ph.D. za odborné vedení, vstřícnost, pomoc a cenné rady při zpracování této práce. Zároveň děkuji agentuře CENIA (Česká informační agentura životního prostředí), poradenské společnosti ENVIROS s.r.o. a organizacím registrovaným v rámci Programu EMAS za poskytnuté informace.

Abstrakt

Diplomová práce Analýza využití systému environmentálního managementu v oblasti státní správy a návržení postupu zavedení v organizaci Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský se v rešerši soustředí na obecné vysvětlení, co vůbec environmentální management znamená, proč je v našich podmínkách důležitý nejen v podnicích, ale i ve státní správě a řeší možnosti jeho zavádění do praxe. Celá práce je rozčleněna do 4 kapitol. První kapitola popisuje, jaké dobrovolné nástroje používá environmentální management. Druhá kapitola se soustředí na obecný postup a návod na získání certifikace u certifikační agentury. Třetí kapitola se zabývá počty organizací s EMS a organizací s environmentálně šetrným chováním k životnímu prostředí a čtvrtá kapitola popisuje možnou aplikaci environmentálního managementu u organizací státní správy. V závěru práce je navržen postup aplikace environmentálního managementu ve státní správě. U Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského je popsána současná situace v praxi.

Práce ukazuje a porovnává dva možné systémy certifikací, a to EMAS a ISO 14001. V rámci metodiky je vložena tabulka s oslovenými organizacemi a vyhodnocení ankety z dotazníkového šetření. V kapitole výsledky poté jejich porovnání.

Abstract

Diploma thesis Analysis of the use of the environmental management system in the field of state administration and proposing the introduction process in the organization Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture focuses on a general explanation of what environmental management at all means, why it is important in our conditions not only in enterprises, but also in the state administration and solves the possibilities of its implementation in practice. The whole work is divided into 4 chapters. The first chapter describes what voluntary tools use environmental management. The second chapter focuses on the general procedure and instructions for obtaining a certification from a certification agency. The third chapter deals with the number of organizations with EMS and environmentally friendly environmental organizations, and the fourth chapter describes the possible application of

environmental management in state administration organizations. At the end of the thesis is proposed a procedure of application of environmental management in the state administration. At the Central Institut for Supervising and Testing in Agriculture is described the current situation in practice.

The thesis shows and compares two possible certification systems, namely EMAS and ISO 14001. The methodology includes a tab with addressed organizations and an evaluation of the survey from the questionnaire survey. In the chapter Results then compare the results.

Klíčová slova

Systemy environmentálního managementu; státní správa; certifikace; životní prostředí; organizace práce

Key words

Systems of Environmental Management, public sector, certification, environment, organization of the work

Obsah

Úvod	12
Cíle práce	14
Rozbor problematiky (literární rešerše)	14
1. Certifikace a environmentální management v ČR a jeho dobrovolné nástroje	14
1.1. Dobrovolné nástroje politiky ŽP	18
1.1.1. Environmentální značení	19
1.1.2. Normy řady ISO 14000	19
1.1.3. Program EMAS.....	20
1.1.4. Čistší produkce	21
1.1.5. Zelené veřejné zakázky.....	21
1.1.6. Environmentální vzdělávání (EVVO) a environmentální poradenství (EP).....	22
1.1.7. Místní agenda 21 (MA21).....	22
1.1.8. Norma ISO 9001	23
1.1.9. Model excelence EFQM.....	23
1.1.10. Model CAF	24
1.1.11. Model BSC	24
2. Postup k získání certifikátu ISO 14001 a registrace EMAS, porovnání rozdílů	24
2.1. Společné postupy	25
2.1.1. Poptávka po certifikaci	25
2.1.2. Žádost o certifikaci.....	25
2.1.3. Registrace žádosti a uzavření smlouvy	26
2.1.4. Příprava organizace před certifikací	26
2.1.5. Průběh certifikačního auditu	27
2.1.6. Zpráva z auditu	28
2.1.7. Závěry auditu	28
2.1.8. Vystavení certifikátu	29
2.2. Jak získat registraci v systému EMAS.....	29
2.2.1. Environmentální přezkum, environmentální politika a environmentální aspekty.....	29
2.2.2. Obecné a specifické cíle.....	30
2.2.3. Neshody a jejich řešení, interní audity	30
2.2.4. Ověření a registrace	31
2.3. Základní rozdíly mezi ISO 14001 a EMAS.....	31

3. Stav implementace ISO 14001 a EMAS v ČR a jeho podpora.....	33
3.1. Důvody, proč certifikovat, či se registrovat.....	38
3.2. Podpora EMAS v ČR.....	39
3.3. Implementace ISO 14001 a EMAS ve státní správě.....	43
4. Praktická aplikace v ÚKZÚZ a situace v praxi.....	43
4.1. SWOT analýza.....	46
4.2. Realizace certifikačního auditu.....	47
4.2.1. Dotazník certifikační společnosti.....	47
4.2.2. Průběh auditu.....	48
4.2.3. Rozsah certifikace.....	49
4.2.4. Ukončení auditu.....	50
4.3. Ekologie podniku.....	50
5. Metodika.....	55
6. Výsledky.....	57
6.1. Návrh postupu zavedení EMS ve státní správě.....	61
6.1.1. Příklady dobré praxe.....	62
7. Diskuze.....	63
8. Závěr.....	65
9. Zdroje a literatura.....	66
10. Přílohy:.....	69

Seznam použitých zkratek a symbolů

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

CENIA – Česká agentura životního prostředí

ČR – Česká republika

EMAS – Eco Management and Audit Scheme – systém řízení a auditu ochrany životního prostředí

EMS – Environment Management System – systém environmentálního managementu

EU – Evropská unie

ISPOP – Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností
IWA – International water association
MPP – Magistrát města Plzeň
MZe – Ministerstvo zemědělství
MŽP – Ministerstvo životního prostředí
NL – Nebezpečné látky
OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná
POR – Přípravky na ochranu rostlin
PR – Public Relation – vztahy s veřejností
ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚNMZ – Ústav pro technickou normalizaci a státní zkušebnictví
ŽP – Životní prostředí

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tabulka č. 1: ISO 14001 – Česká republika	str. 33
Tabulka č. 2: Přehled organizací České republiky v registru EMAS	str. 33
Tabulka č. 3: Zrušené certifikace ISO 14001	str. 36
Tabulka č. 4 – Zvýhodnění organizací s environ. managementem	str. 40
Tabulka č. 5 – Dotazované organizace	str. 56
Obrázek č. 1 – Logo EMAS	str. 32
Obrázek č. 2 – Loga certifikační agentury PRO-CERT	str. 32
Obrázek č. 3 – Logo ÚKZÚZ	str. 43
Graf č. 1 – Prognóza produkce CO ₂ v ČR	str. 16
Graf č. 2 – Návratnost dotazníků	str. 56
Graf č. 3 – Zhodnocení přínosů po zavedení EMS	str. 58

Úvod

Životní prostředí je dnes jedno z nejvíce diskutovaných témat a zajímá snad každého člověka. Proti jeho znečišťování již máme v dnešní době dostatek legislativních, ekonomických a dalších nástrojů. Mezi nejvýznamnější z nich patří také normy ISO řady 14000 a Program EMAS (Eco-Management and Audit Scheme).

„Strategická ochrana životního prostředí, realizovaná např. systémem environmentálního managementu, tvoří dlouhodobý rámec s cíli, jako např. environmentální profil nabídky výrobků a služeb na trhu a vývoj inovativní environmentální techniky s integračním potenciálem pro komplexní orientaci na životní prostředí.“ (Kramer, 2005). Základní definice environmentálního managementu nám říká, že je to ta složka celkového systému managementu, která zahrnuje organizační strukturu, plánovací činnosti, odpovědnosti, praktiky, postupy, procesy a zdroje k sestavování, zavádění, dosahování přezkoumávání a udržování environmentální politiky.

V Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství, jsou informace o životním prostředí definovány takto:

Jedná se o informace v jakékoliv technicky proveditelné podobě, které vypovídají zejména o:

1. stavu a vývoji životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu,
2. připravovaných nebo prováděných činnostech a opatřeních a o uzavíraných dohodách, které mají nebo by mohly mít vliv na stav životního prostředí a jeho složek,
3. stavu složek životního prostředí, včetně geneticky modifikovaných organismů, a o interakci mezi nimi, o látkách, energii, hluku, záření, odpadech včetně radioaktivních odpadů a dalších emisích do životního prostředí, které ovlivňují nebo mohou ovlivňovat jeho složky, a o důsledcích těchto emisí,
4. využívání přírodních zdrojů a jeho důsledcích na životní prostředí a rovněž údaje nezbytné pro vyhodnocování příčin a důsledků tohoto využívání a jeho vlivů na živé organismy a společnost,

5. vlivech staveb, činností, technologií a výrobků na životní prostředí a veřejné zdraví a o posuzování vlivů na životní prostředí,
6. správních řízeních ve věcech životního prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, peticích a stížnostech v těchto věcech a jejich vyřízení a rovněž informace obsažené v písemnostech týkajících se zvláště chráněných součástí přírody a dalších součástí životního prostředí chráněných podle zvláštních předpisů,
7. ekonomických a finančních analýzách použitých v rozhodování a dalších opatřeních a postupech ve věcech životního prostředí, pokud byly pořízeny zcela nebo zčásti z veřejných prostředků,
8. stavu veřejného zdraví, bezpečnosti a podmínkách života lidí, pokud jsou nebo mohou být ovlivněny stavem složek životního prostředí, emisemi nebo činnostmi, opatřeními a dohodami podle bodu 2,
9. stavu kulturních a architektonických památek, pokud jsou nebo mohou být ovlivněny stavem složek životního prostředí, emisemi nebo činnostmi, opatřeními a dohodami podle bodu 2,
10. zprávách o provádění a plnění právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí,
11. mezinárodních, státních, regionálních a místních strategiích a programech, akčních plánech apod., jichž se Česká republika účastní, a zprávách o jejich plnění,
12. mezinárodních závazcích týkajících se životního prostředí a o plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána,
13. zdrojích informací o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.“ (Nařízení Evropského parlamentu č. 1367/ 2006 ze dne 6. září 2006, zdroj www.cenia.cz).

Žádná norma, či zákon však nemůže sám od sebe chránit životní prostředí, pokud lidé sami od sebe nebudou mít zájem tyto normy či zákony uplatňovat. Je nutno podotknout, že zájem veřejnosti o ochranu životního prostředí je velký a dostatečný i z toho důvodu, že dnes je již v základních školách zařazena environmentální výchova jako povinný předmět, dále mnoho škol a školek využívá vzdělávacích a osvětových programů nevládních organizací či služeb tzv. lesních pedagogů. Ochrana životního prostředí nemá význam jen sama o sobě, ale negativní životní prostředí ovlivňuje i lidské zdraví. „Identifikace a kvantifikace dopadů na lidské zdraví spojené s produkcí

emisí a toxinů měly zásadní význam pro rozvoj udržitelných technologií.“ (Klöpffer, 2014).

Tím se povědomí široké veřejnosti velmi výrazně mění a postoje většinové populace jsou více než kladné k existujícím environmentálním a bio značkám. Lidé sami od sebe zasílají dotazy a hlášení ohledně znečištění životního prostředí Státnímu fondu životního prostředí. „Motivace pro ekologicky únosné chování, se označuje jak hovorově, tak v části vědeckých diskusí jako ekologické povědomí.“ (Kramer, 2005).

Cíle práce

Cílem práce je posoudit možnost využití systému environmentálního managementu (EMS) v podmínkách státní správy. Dílčím cílem je návrh postupu aplikace ve státní správě tak, aby došlo k očekávaným přínosům. Dále je také formulována hypotéza, že zavedení systému environmentálního managementu nemá vliv na zabezpečování odborných činností státní správy. Toto bylo přezkoumáno u Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZUZ), který sice environmentální management zaveden nemá, avšak hospodaří podle zásad environmentálně šetrného chování a zavedení ISO 14001 je zvažováno v návaznosti na již zavedený a certifikovaný systém řízení kvality podle normy ISO 9001.

Rozbor problematiky (literární rešerše)

1. Certifikace a environmentální management v ČR a jeho dobrovolné nástroje

V roce 1998 schválila vláda České republiky Národní program zavedení systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (Usnesení vlády č. 466/1998), který zavedl v ČR zásady evropského Programu EMAS.¹ Jedním z hlavních důvodů pro schválení programu byl tlak ze strany Evropské Unie (EU),

¹ Nařízení Rady (EHS) č. 1836/93 z 29. června 1993 pro dobrovolnou účast průmyslových podniků v programu ES pro ekologicky orientované řízení a auditu

vyplývající z chystaného vstupu České republiky do Evropské Unie. Národní program a zavádění environmentálního managementu je postupně uznán v rámci EU.

O rok dříve byla do české normalizační soustavy zavedena norma ČSN EN ISO 14001 pro systémy environmentálního managementu. Zároveň již od roku 1994 byla v České republice uplatňována norma ČSN EN ISO 9001 pro systém řízení jakosti (dnes: kvality) „Je nutné připomenout, že zaváděním systémů environmentálního managementu jsou plněny určité požadavky na systém řízení organizace.“ (Mišák, 2007).

V roce 1998 byla v korejském Soulu přijata Mezinárodní deklarace o čistší produkci připravená Programem Organizace spojených národů pro životní prostředí (UNEP). Česká republika se k této Deklaraci přihlásila v roce 1999 podpisem tehdejšího ministra životního prostředí Miloše Kužvarta.

V roce 2000 byl přijat Národní program čistší produkce (NPCP) formou Usnesení vlády č. 165 ze dne 9. 2. 2000 a byl tak vytvořen prostor pro plnění Mezinárodní deklarace v České republice. V roce 2002 se v Praze koná významný seminář k zavádění environmentálního managementu a celkový počet organizací, které mají zájem deklarovat svůj postoj, roste. V tomto roce se začínají připojovat první instituce veřejné správy např. Magistrát města Moravská Třebová.

Z dalších významných dobrovolných nástrojů byl již v roce 1993 schválen Národní program označování ekologicky šetrných výrobků (Usnesení vlády 159/1993), který zavedl v České republice tzv. ekoznačení. Program byl následně podpořen Usnesením vlády č. 720/2000, o podpoře rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků, jež stanovilo zásady tzv. zeleného nakupování státní správy (GPP – Green Public Procurement).

Pro problematiku EMAS a ekoznačení zřídilo ministerstvo životního prostředí specializované agentury na Českém ekologickém ústavu (dnes CENIA) a dále vzniklo samostatné České centrum čistší produkce.

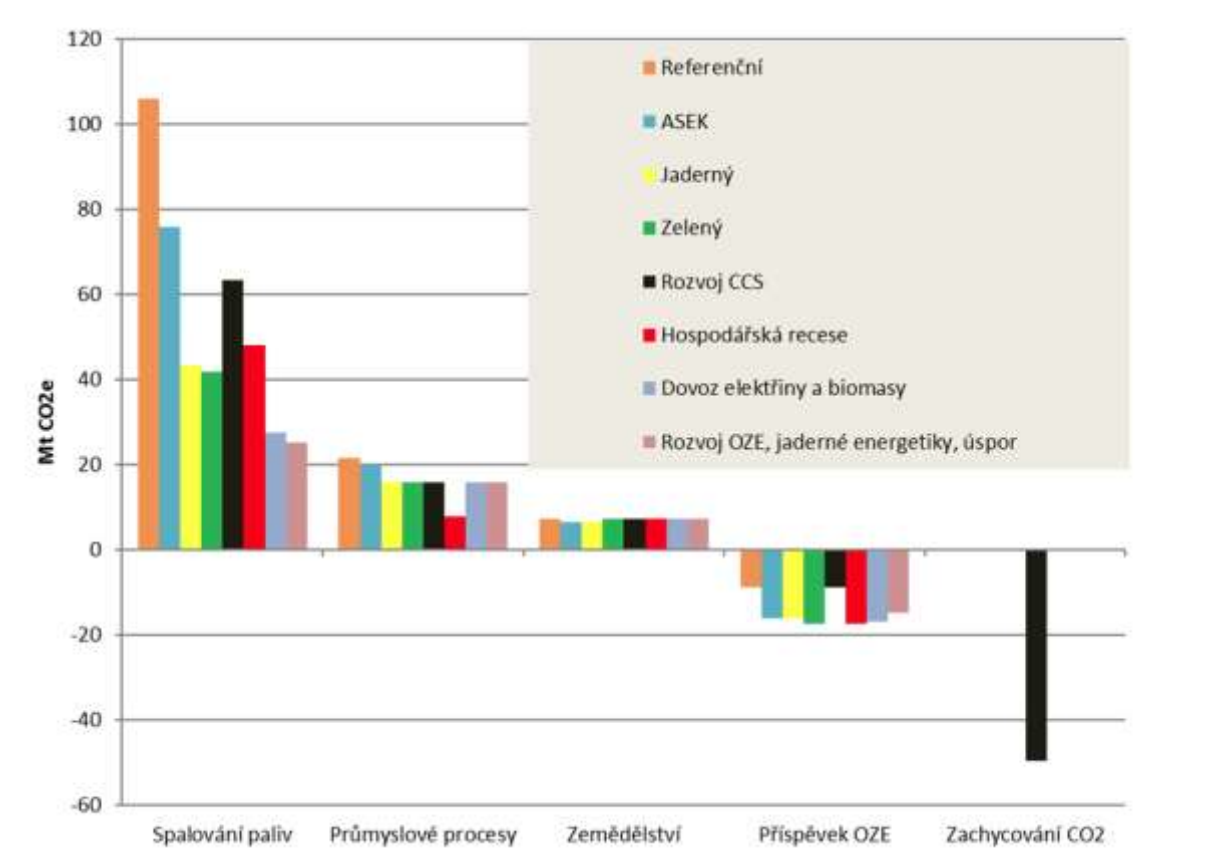
Tato práce se zaměřuje na zavádění dobrovolných nástrojů v rámci environmentálního managementu ve státní a veřejné správě. Jak uvádí vědecký článek Public Sector Collaboration for Agricultural IP Management: „Dopad státní a

veřejné správy na soukromé organizace je jednoznačný.“ (Atkinson, 2003) Orgány veřejné správy a další veřejné instituce mají jít příkladem jednotlivcům i firmám a stanovovat normy žádoucího chování. Z toho vyplývá, že zavedení systému environmentálního managementu může vzájemně pozitivně ovlivňovat i ostatní organizace a firmy. Státní správa má také velký vliv na zvyšování veřejného povědomí o možnostech certifikace a použití dobrovolných nástrojů k ní, což následně vede k ovlivnění postojů jednotlivých organizací a firem k životnímu prostředí.

Nejvýznamnějším globálním problémem současnosti jsou klimatické změny, a proto je níže uveden na ukázkou graf, který zobrazuje emise CO₂ s výhledem do roku 2050 podle jednotlivých scénářů rozvoje energetického sektoru.

Následující graf č. 1 nám ukazuje produkci emisí CO₂ v jednotlivých kategoriích – prognóza do roku 2050:

(zdroj: Enviros s.r.o.)

„Základním nástrojem pro zvyšování veřejného povědomí v záležitostech životního prostředí je environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.“ (Ritschelová, 2006).

Certifikace je jedna z možností, jak důvěryhodně prokázat správný a šetrný způsob hospodaření organizace státní a veřejné správy. Je to ověření prostřednictvím nezávislé kontroly, prostřednictvím certifikace třetí nezávislou stranou. Počátky certifikace se objevují koncem 80. let 20. století. V této době nabývá na významu snaha zamezit znečišťování životního prostředí až k devastačním účinkům. Certifikace se stává významnou u podniků a firem.

„Procesní certifikace (ISO 9001, ISO 14001) jsou externě posuzovány a ověřovány třetími stranami, aby poskytly zákazníkům a dalším zúčastněným stranám objektivní posouzení úsilí společnosti z hlediska kvality, standardizace a výkonnosti v oblasti ochrany životního prostředí, zdraví a bezpečnosti.“ (Wiengarten, 2016).

System certifikací je otevřený systém pro všechny skupiny vlastnictví a majetkových struktur. Jedinou podmínkou je podat žádost u nezávislého certifikačního orgánu, uhradit poplatky a spolupracovat s certifikační společností. Velice nákladné je zavádění systému s využitím konzultačních firem či specializovaných poradců. „K řešení tohoto problému by pak mohly státní orgány poskytnout podporu. Je nutné si však uvědomit také to, že environmentální management jako doplňkový a dobrovolný nástroj ochrany životního prostředí nemusí uplatňovat všechny subjekty, ale pouze ty, kteří projevují největší snahu chránit životní prostředí a jsou za to ochotny také něco zaplatit.“ (Mišák, 2007). Certifikace, jako dobrovolný nástroj environmentálního managementu, je jeden z možných postojů organizací ukazující na zvyšující se stabilitu životního prostředí. Je to důvěryhodný posudek od nezávislého, kvalifikovaného, akreditovaného a certifikačního orgánu, který informuje další zákazníky a veřejnost, že organizace splňuje kritéria a standardy spojované s trvale udržitelným hospodařením a dodržováním kvality životního prostředí.

V současné době i státní správa certifikuje své organizační složky. K obecnému zavedení certifikace je třeba vybrat pomocí výběrového řízení certifikační orgán. Aby vše proběhlo podle zákona, je třeba oslovit více certifikačních agentur, protože částka za provedenou certifikaci se ukazuje být významnou položkou rozpočtu. Z výzkumu vyplynulo, že se tato částka může pohybovat až ke 500.000,- Kč za prvotní (certifikační) audit, kolem 250.000,- Kč u re-certifikačního auditu po 3 letech a každoroční dozorový audit se pohybuje v řádu kolem 20.000,- Kč. V současné době

je prokázáno, že částky za přezkum se snižují, ale i přesto je třeba rámcově s touto položkou počítat v hodnotách sta tisíc.

„Chce-li organizace zavést systém environmentálního managementu a certifikovat jej nezávislou organizací, musí vytvořit dokumentaci systému, v níž kromě rozsahu systému popíše také základní prvky tohoto systému.“ (Spejchalová, 2012).

1.1. Dobrovolné nástroje politiky ŽP

Státní a veřejný sektor prochází neustálým vývojem, který reaguje na potřeby obyvatelstva a celé společnosti. Tento sektor hledá, analyzuje a vyhodnocuje zpětnou vazbu určitých cílových skupin. Analyzuje, jakým způsobem je veřejný sektor hodnocen a vnímán společností. Od toho se také odvíjí určité strategie a zvolené politiky. „Do strategií prevence patří také dobrovolné nástroje environmentální politiky.“ (Ritschelová, 2006).

Mezi významné dobrovolné nástroje, které se týkají (plně, či částečně) oblasti životního prostředí a které se mohou uplatňovat také ve státním a veřejném sektoru, patří:

- Environmentální značení
- Normy řady ISO 14000
- Program EMAS
- Čistší produkce
- Zelené veřejné zakázky
- Environmentální vzdělávání (EVVO) a environmentální poradenství (EP)
- Místní agenda 21 (MA21)
- Norma ISO 9001
- Model excellence EFQM
- Model CAF
- Model BSC

1.1.1.Environmentální značení

Environmentálního značení představuje systém, v rámci, kterého se označují produkty různými značkami v některých případech doplněnými o stručnou informaci o vlastnostech produktu. „Celkovým cílem environmentálních značek a prohlášení je povzbudit poptávku a nabídku takových produktů, které způsobují menší tlak na životní prostředí, a to prostřednictvím sdělování ověřitelných, přesných a nezavádějících informací o environmentálních aspektech produktů a tím stimulovat potenciál pro neustálé, trhem řízené environmentální zlepšování.“ (Národní program environmentálního značení, Ministerstvo životního prostředí).

Existují tři standardizované typy environmentálního značení. Jedná se o ekoznačení (eco-labelling), vlastní environmentální tvrzení (značka či obrazec na obalu) a třetím typem je environmentální prohlášení o produktu (EPD – Environmental Product Declaration), které přináší kvantifikované informace o vlivu produktu na životní prostředí. U EPD je základem metody hodnocení tzv. metoda posuzování životního cyklu (LCA – Life Cycle Assessment). V ČR je environmentální značení podporováno na základě usnesení vlády č. 530/2017. (Národní program environmentálního značení), která navazují na výše uvedené usnesení vlády č. 159/1993 (Národní program označování ekologicky šetrných výrobků a služeb).

„Tento certifikační systém je garantovaný nezávislou stranou většinou státem nebo státem zřízenou institucí.“ (Ritschelová, 2006).

1.1.2. Normy řady ISO 14000

Normy řady ISO 14000 - systémy environmentálního managementu se nejvíce zabývají řešením postojů jednotlivých organizací v oblasti ochrany životního prostředí. Využívají environmentální audity, environmentální značení, hodnocení životního cyklu produktu, zaměřují se na reporting ohledně udržitelného rozvoje. Jde o řadu mezinárodních norem, které se vztahují k vybudování dobrovolného nástroje environmentální politiky, zkráceně EMS. Tento systém si organizace sama volí a také začleňuje do svého řídicího systému, aby tak minimalizovala negativní dopady své

činnosti na životní prostředí. ISO řady 14000 je zastřešující seznam a organizace si následně vybírá normu pro své potřeby. Zavedení systému a environmentální politiky organizace řeší norma ISO 14001 – Certifikace systému environmentálního managementu.

1.1.3. Program EMAS

„Program systému environmentálního řízení a auditu (EMAS) představuje jeden ze způsobů, kterým může organizace přistoupit k zavedení tzv. systému environmentálního řízení (EMS). Ten lze definovat jako součást celkového systému řízení organizace, jejímž cílem je zahrnutí požadavků na ochranu životního prostředí do celkové strategie organizace a jejích každodenních činností. (Zavedení systému se dotýká organizační struktury, způsobů rozdělení odpovědnosti, technologických postupů, procesů, zdrojů pro stanovení a zavedení politiky životního prostředí apod.).

Pravidla EMAS jsou dána Nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1221/2009 ze dne 25. listopadu 2009 o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a auditu (EMAS).

Systémy EMS představují v současné době nejrozšířenější způsob, jak může organizace deklarovat, že v rámci své činnosti dbá na ochranu životního prostředí a že při produkci výrobků či poskytování služeb jsou zvažovány také jejich dopady na životní prostředí.

„Pro zavedení EMAS neexistuje žádná standardní metodika. Celý proces závisí na mnoha faktorech, jako je velikost, oblast činnosti, výrobky či služby, ale i celková úroveň řízení organizace. EMAS je systémem, který vyžaduje neustálé zlepšování (je to i jedna z podmínek nařízení), proto není možné systém pouze zavést a dále ho nerozvíjet. EMAS vyžaduje identifikaci, vyhodnocování a úpravu environmentálních aspektů, jejichž svědomité řízení vede k neustálému snižování vlivu činností organizace na životní prostředí. Získáním registrace v programu EMAS práce nekončí – právě naopak.“ (citace on-line http://mzp.cz/cz/news_120726_emas).

1.1.4. Čistší produkce

Čistší produkce je definována jako „stálá aplikace preventivní strategie na procesy, výrobky a služby s cílem vytvářet přínosy v oblasti ekonomické, zdraví a bezpečnosti práce a ochrany životního prostředí“ (Mezinárodní deklarace o čistší produkci, UNIDO). Vychází z Národního programu čistší produkce.

„Důležitým aspektem ovlivňujícím rozsah i kvalitu opatření je zvyšování environmentální vzdělanosti. Opatření k postupnému přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku vyžadují podstatné technologické a systémové změny v českém hospodářství. Tato transformace, vynucená nejen ochranou klimatu, ale také potřebou udržení konkurenceschopnosti a energetické a surovinové bezpečnosti, bude potřebovat lidské kapacity, na jejichž přípravě je třeba průběžně pracovat. To se neobejde bez kvalitního školství schopného zajistit dostatečný počet kvalitních absolventů v klíčových oborech energetiky, chemické výroby, materiálů, konstrukcí, architektury, designu atd. Orientace na národní i mezinárodní programy šetrné výroby a certifikace výroby, výrobků a služeb vede zároveň k posílení konkurenceschopnosti na zahraničních trzích.“ (Politika ochrany klimatu, Ministerstvo životního prostředí a Statistická ročenka životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí a CENIA).

1.1.5. Zelené veřejné zakázky

V roce 2008 připravilo MŽP Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy, která schválila vláda usnesením č. 465/2010. Usnesení bylo dne 24. července 2017 nahrazeno usnesením č. 531/2017, na jehož základě vznikla Metodika pro environmentálně odpovědný přístup při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy.

Prostřednictvím tzv. zelených veřejných zakázek (usnesení vlády č. 531/2017 k Pravidlům uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy) je možné začleňovat environmentální požadavky na výrobky, služby a stavební práce. Tímto způsobem

Ize snížit dopady pořizovaných výrobků a služeb na životní prostředí (čerpání přírodních zdrojů, produkce odpadů, používání chemických látek atp.).

1.1.6. Environmentální vzdělávání (EVVO) a environmentální poradenství (EP)

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice byl schválen vládou v roce 2000, v roce 2016 byl předložen nový program na období 2016-2025. Jedná se o Státní program EVVO A EP. Cílem tohoto programu je tedy vhodně zacílit na environmentální vzdělávání a osvětu u dětí a studentů. Vysvětlení a porozumění příčin změny klimatu a zajištění povědomí o mezinárodních jednáních o ochraně klimatu a důvody, proč je třeba v environmentálních opatřeních pokračovat, dodržovat je a neustále je zlepšovat. „Efektivní ekologická výchova by měla zahrnovat terciální studenty ze všech oborů, obchodních podniků a institucí veřejné správy a státní správy. Vzdělávání dětí v oblasti environmentálního povědomí je jedním z nejdůležitějších způsobů řešení problémů životního prostředí.“ (Ruzevicius, 2009).

1.1.7. Místní agenda 21 (MA21)

Místní agenda 21 je program měst, obcí a regionů, který je tvořen ve spolupráci s občany a organizacemi státní a veřejné správy a jeho cílem je trvale udržitelná kvalita života a životního prostředí v daném místě. „MA 21 zlepšuje kvalitu veřejné správy, strategického řízení a zapojování veřejnosti. Veřejnost, podniky i organizace mohou sami přispět ke snižování emisí skleníkových plynů snižováním své uhlíkové stopy. Uhlíková stopa je vyjádřena množstvím CO₂ a ostatních skleníkových plynů, uvolněným během životního cyklu produktů, které používáme, využíváním, resp. poskytováním služeb, cestováním atd. Uvědomělý přístup k životnímu prostředí a redukce emisí při výrobě a provozu pomalu nabývá na zájmu ze strany českých firem a podniků, přičemž některé si vytvářejí vlastní offsetové programy, případně se zapojují do aktivit neziskových organizací.“ (Politika ochrany klimatu, Místní agenda 21, Ministerstvo životního prostředí). MA 21 může iniciovat jakákoliv skupina, ale musí být zaštitěna politicky a vedením města či obce. Hlavní roli v procesu MA 21

hraje místní samospráva a státní správa. „Protože rozhodování v organizacích veřejného sektoru podléhá zapojení volených úředníků, politických jmenování a dalších aspektech, účast na dobrovolných environmentálních programech je ovlivněna politickou pozorností vztahující se ke kvalitě životního prostředí.“ (Huang Wan-Ling, 2013).

1.1.8. Norma ISO 9001

Norma ISO 9001 se zabývá systémem řízení kvality v organizaci. Systémy řízení kvality byly původně navrženy pro výrobní společnosti. V sektoru služeb se začínají uplatňovat od počátku 90. let. Tyto normy i metodika IWA (International Water Association) vychází z procesního přístupu, soustředí se tedy na hodnocení přidané hodnoty jednotlivých procesů, řídicí procesy a procesy související s řízením lidských zdrojů, finančními toky a ekonomikou. Nejedná se o dobrovolný nástroj environmentálního managementu, nicméně organizace s tímto systémem řízení kvality obvykle začínají. Je pro ně jednodušší získat certifikaci ISO 9001, a následně poté, kdy dojde ke splnění požadavků této normy, je pro ně zavedení environmentálního managementu již jednodušší. Usnadnění spočívá v tom, že je již nastaven systém práce s interní dokumentací, základní pravidla interních auditů a stanovení cílů, jejich realizace a přezkoumání vedením organizace. Stručně tedy lze říci, že podnik, který již prošel procesem zavádění ISO 9000 má připraveny všechny předpoklady pro zavedení EMS. Posledním posunem v procesu přibližování k EMS je vydání nové normy ČSN EN 9001:2001. Tato norma již kopíruje požadavky norem řady ISO14000.

1.1.9. Model excelence EFQM

Model excelence EFQM (European Foundation for Quality Management) je navržen jako dynamický model zaměřený na rozvoj organizace. Tento model implementuje základní koncepty řízení celkové kvality do strukturovaného systému řízení. Umožňuje provádět logické a systematické sebehodnocení organizace ve všech oblastech její činnosti. Součástí modulu excelence EFQM je i benchmarking, tedy soustavné a

systematické porovnávání efektivity, produktivity, kvality a praxe vlastní organizace s těmi, kteří mají v uvedených oblastech nejlepší výsledky.

1.1.10. Model CAF

Model CAF (Common Assessment Framework) je nástroj navržený německou Univerzitou správních věd ve Speyeru. Strukturu modelu CAF tvoří devět základních kritérií, na něž se organizace musí zaměřit při provádění analýzy vlastní činnosti. Tato kritéria jsou rozdělena do dvou skupin: předpoklady (vedení, zaměstnanci, strategie, plánování, partnerství a zdroje, procesy) a výsledky (výsledky zaměstnanců, výsledky zákazníků, výsledky pro společnost, klíčové výsledky výkonnosti). Model CAF vychází z modelu excelence EFQM, přičemž jej přizpůsobuje specificky pro potřeby veřejného sektoru, resp. veřejné správy. V České republice je uznán jako oficiální metoda kvality veřejné správy (obdobně jako MA 21).

1.1.11. Model BSC

Model BSC (Balanced Scorecard) představuje jednoduchý model sledování a měření kvality a výkonnosti organizace na základě plnění strategických cílů, a to ve čtyřech hlavních oblastech, jimiž jsou finance, zákazníci, interní procesy a učení a růst. „Model BSC ve veřejném sektoru vyžaduje dvojitou pozornost jednak proto, že je třeba model přizpůsobit zvláštnostem veřejných subjektů, a jednak proto, že jeho environmentální cíl je odlišný a širší než cíl soukromého sektoru.“ (Monteneiro, 2017)

2. Postup k získání certifikátu ISO 14001 a registrace EMAS, porovnání rozdílů

Pro zavádění všech systémů řízení existuje společný základní princip. Jedná o Demingův model, který se skládá ze čtyř kroků:

Plan – vše pečlivě promysli a naplánuj

Do – zaveď systém a sleduj jeho fungování

Check – vyhodnot' dopady pro zákazníky a pro organizaci

Act – zajisti stabilizaci a pokračuj v neustálém zlepšování (www.cenia.cz, 2017)

2.1. Společné postupy

Pro zavádění všech systémů řízení existuje společný základní princip. Cílem certifikačního auditu, resp. ověření EMAS je ověřit implementaci systému managementu dle příslušných norem ISO 14001, resp. programu EMAS.² Je standardně rozdělen do dvou samostatných stupňů, mezi kterými nesmí uběhnout delší doba než 90 dní. I. stupeň obnáší prostudování základní interní dokumentace a s ohledem na rozsah případné prověření základních skutečností na místě. Během II. stupně jsou prověřeny postupy na určených provozech u dané organizace. „Plánování v systému environmentálního managementu zahrnuje řadu aktivit, které na sebe navazují.“ (Spejchalová 2012)

2.1.1. Poptávka po certifikaci

Certifikační proces začíná poptávkou organizace u certifikačního orgánu. Na základě této poptávky a případného dalšího rozhovoru certifikační orgán vypracuje cenovou nabídku, která je zaslána zpět organizaci.

2. 1.2. Žádost o certifikaci

V případě, že organizace souhlasí s nabídkou, vyplní Žádost o certifikaci včetně příslušných dotazníků (vždy podle toho, jaký systém managementu bude předmětem auditu). Žádost spolu s dotazníky je následně přezkoumána co do úplnosti a správnosti vedoucím certifikačního orgánu.

² V textu níže jsou pro zjednodušení používány jen termíny „certifikační audit“ či „certifikace“, ač je tím myšleno i ověřování EMAS. Stejně tak se hovoří o „auditorech“, jimiž jsou myšleni i ověřovatelé EMAS.

2. 1.3. Registrace žádosti a uzavření smlouvy

Po splnění všech náležitostí je žádost zaregistrována. O registraci žádosti je žadatel písemně (formou emailu, dopisu nebo faxu) informován do 10 dnů ode dne registrace.

V návaznosti na termín „přípravenosti k posuzování“, který navrhuje žadatel v rámci žádosti o certifikaci, zařadí vedoucí certifikačního orgánu žadatele do programu certifikace. V rámci tohoto programu a s přihlédnutím k připravenosti žadatele je vyzván k předložení aktuální dokumentace systému managementu (zejména Příručka, Politika a další povinně dokumentované postupy). Současně je mu zaslán návrh smlouvy o dílo a návrh osoby vedoucího auditora. Osoba vedoucího auditora musí být danou organizací odsouhlasena před zahájením certifikačního auditu. Na základě uzavřené smlouvy o dílo je možno zahájit vlastní certifikační řízení.

2. 1.4. Příprava organizace před certifikací

Auditoři očekávají, že organizace, která se přihlásí k certifikačnímu auditu, má plně implementovanou politiku systému managementu, cíle, plánování na úrovni vrcholového vedení vedoucí k dosažení cílů, interní audit a přezkoumání systému managementu vrcholovým vedením. Předpokládá se, že zavedený systém je prokazatelný pomocí záznamů za dostatečně dlouhé období, podle charakteru činnosti.

Dále se očekává, že organizace připravená k certifikačnímu auditu:

- identifikovala procesy a jejich cíle a shledala, že jimi bude pokryt navržený rozsah certifikace systému;
- identifikovala environmentální aspekty svých činností, výrobků a služeb (pouze pro EMS). „Environmentální aspekt je prvek činností, výrobků nebo služeb organizace, který může ovlivňovat životní prostředí.“ (ČSN EN ISO 14001). V organizaci tedy vzniká tzv. registr environmentálních aspektů. „Kritéria hodnocení environmentálních aspektů si organizace stanoví sama. Zpravidla přitom vychází z rozsahu dopadu na životní prostředí.“ (Spejchalová, 2012);

- identifikovala a má přístup k aplikovatelným právním a jiným požadavkům, které se vztahují k jejím činnostem a produktům;
- má systém managementu navržený a implementovaný tak, že naplní politiku systému managementu, splní požadavky zákazníků a aplikovatelné právní a jiné požadavky a bude odpovídat požadavkům mezinárodní systémové normy;
- má k dispozici důkazy o závazku vrcholového vedení a jeho porozumění požadavkům příslušné normy. „Předpokládají se zde již manažeři s dostatečným ekologickým povědomím, kteří své spolupracovníky musí motivovat k ekologicky únosnému chování.“ (Kramer, 2005);
- realizuje interní audity a přezkoumání systému managementu odpovídající požadavkům příslušné normy;
- má dokumentaci systému managementu vypracovanou v souladu s požadavky příslušné normy;
- má systém managementu, který přiměřeně definuje prostředky, kterými organizace dosahuje trvalého zlepšování, např. jsou stanoveny cíle, jsou realizovány projekty pro zlepšení a cílové hodnoty.

Vždy je třeba zkoumat zda dochází ke zlepšování a zda je monitorováno a měřeno.

2. 1.5. Průběh certifikačního auditu

I. stupeň certifikačního auditu

Hlavním cílem prvního stupně certifikačního auditu je:

- seznámit se s rozsahem činností certifikované společnosti, výrobou či poskytovanou službou;
- porovnat koncepci a dokumentaci systému managementu s požadavky normy při zohlednění navrhovaného rozsahu certifikace;
- vypracovat detailní program pro II. stupeň;
- vypracovat zprávu pro danou organizaci;
- ověřit navrhovaný rozsah certifikace, aplikovatelné výjimky a klíčové procesy.

II. stupeň certifikačního auditu

Hlavním cílem druhého stupně certifikačního auditu je:

- ověřit implementaci systému managementu, který je zaveden;
- ověřit důkazy o plnění závazku vrcholového vedení, jeho orientaci na zákazníka a zajištění přiměřených zdrojů;
- ověřit, že systém managementu odpovídá požadavkům příslušné normy, politiky systému managementu a právním a jiným požadavkům;
- ověřit funkčnost systému neustálého zlepšování.

2. 1.6. Zpráva z auditu

Zprávy z auditu I. a II. stupně se připravují podle směrnic certifikačního orgánu, tj. prostřednictvím stanovených formulářů. Ve zprávě z auditu jsou uvedena zjištění z auditu a jejich klasifikace. Jejich definice jsou uvedeny ve směrnících certifikačního orgánu a jsou vysvětleny při auditu vedoucím auditorem. Jednání, audit a zpráva z auditu jsou vyhotoveny v českém jazyce, pokud není předem písemně dohodnuto jinak.

2. 1.7. Závěry auditu

V případě, že při II. stupni auditu nebude zjištěna žádná neshoda, vydá vedoucí auditor doporučení na vystavení certifikátu. V případě, že bude zjištěna neshoda „kategorie I.“ (systémová), vedoucí auditor nemůže vydat doporučení pro vystavení certifikátu, dokud nebude ověřena efektivnost opatření k nápravě, které musí být přijato maximálně ve lhůtě tří měsíců od posledního dne návštěvy. Ověření efektivnosti opatření proběhne buď u klienta, nebo v určitých specifických případech postačí vyhodnocení zaslaných podkladů vedoucím auditorem v kanceláři certifikačního orgánu. V případě, že budou nápravná opatření shledána efektivní, bude vydáno doporučení na vystavení certifikátu. V případě zjištění neshody „kategorie II.“ (méně závažná) auditorský tým doporučí vystavení certifikátu po předložení návrhu nápravného opatření a případném akčním plánu pro jeho implementaci. Ověřit efektivnost přijatého opatření je nutné provést nejpozději při prvním následném řádném auditu (tzv. dozorový audit). Zjištění jiného stupně než výše uvedených, nemá vliv na doporučení k vystavení certifikátu.

2. 1.8. Vystavení certifikátu

Poté, co auditorský tým předá dokumentaci z auditu a doporučení k vydání certifikátu, je v kanceláři certifikačního orgánu provedeno nezávislé přezkoumání dokumentace z auditu, aby se potvrdilo, že při provádění auditu byla dodržena všechna pravidla stanovená akreditacemi a interními směrnici certifikačního orgánu. Bude-li shledán soulad s veškerými závaznými postupy, je možno vystavit dané organizaci certifikát.

V této fázi certifikační orgán vystaví fakturu za provedené služby a doručí ji organizaci. Certifikát spolu s certifikační značkou (v elektronické podobě) je organizaci vystaven a zaslán neprodleně po přijetí platby na účet. (www.pro-cert.cz, certifikační orgán, 2017)

2.2. Jak získat registraci v systému EMAS

„Dalším způsobem zavedení environmentálního systému řízení v České republice je použití Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1221/2009: EMAS – Eco-management and Audit Scheme.“ (Mišák,2007). Jak uvádí na svých webových stránkách CENIA, pro získání registrace je třeba postupovat v několika krocích.

2.2.1. Environmentální přezkum, environmentální politika a environmentální aspekty

Pokud tyto kroky rozebereme, organizace je povinna provést environmentální přezkum, což je vlastně analýza současného stavu v konkrétním subjektu. V tomto přezkumu organizace definuje a identifikuje své právní předpisy z oblasti životního prostředí. Organizace je povinna prezentovat se závazky v oblasti životního prostředí, vydává svůj postoj prostřednictvím environmentální politiky, která musí mít vhodný charakter a musí obsahovat závazky neustálého zlepšování v oblasti životního prostředí. Tato environmentální politika je přístupná veřejnosti, obvykle na webových stránkách organizace, či v bulletinu, který organizace vydává.

Organizace stanovuje environmentální aspekty, což jsou vlastně činnosti, které mohou mít dopad na životní prostředí a mohou ho negativně ovlivňovat. Organizace

je povinná stanovit všechny aspekty jak přímé, tak i nepřímé a to hlavně z důvodu získání přehledu o vlivu jejích činností na životní prostředí.

V systému státní správy to mohou být např. tyto aspekty přímé – spotřeba elektrické energie, vytápění, spotřeba vody, využívání služebních vozidel, spotřeba papíru, spotřeba tonerů, třídění odpadu. K aspektům nepřímým je možno zařadit správní rozhodování, spolupráci s veřejností, spolupráci s obcemi a magistráty.

Jak již bylo řečeno, organizace se zavazuje k neustálému zlepšování, což obnáší plnění právních předpisů a požadavků v oblasti životního prostředí. Organizace je schopna deklarovat seznámení všech zaměstnanců s těmito předpisy.

2.2.2. Obecné a specifické cíle

V dalším kroku organizace stanovuje obecné a specifické cíle v rámci environmentální politiky organizace. Toto obnáší také určení vztahu k ostatním zainteresovaným stranám, jako jsou zaměstnanci, veřejnost, zákazníci, subdodavatelské subjekty. EMAS v této oblasti klade vyšší nároky než ISO 14001. Organizace vydává svůj environmentální profil, který obsahuje skutečné řízení provozu, omezuje rizika, vydává havarijní plány, připravenost a poučení se z předchozích let, organizace může vydat konkrétní doporučení ke snížení uhlíkové stopy.

2.2.3. Neshody a jejich řešení, interní audity

Dalším bodem v zavádění systému EMAS je vytvoření systému k řešení neshod a preventivních opatření. Neshody, nebo také neplnění požadavků se obvykle projeví tím, že něco nefunguje, nebo chybami v řízení, nevhodným nebo nedostatečným monitoringem, špatnými pracovními pokyny.

Zpětná vazba a interní audit je systematický a důležitý nástroj, který je nutný k zavedení EMAS. Při provádění interních auditů je klíčové stanovit si program auditů, včetně frekvence. Pravidelné audity jsou důležitým vodítkem k získání zpětné vazby. Toto je nepostradatelné pro dosažení neustálého zlepšování postojů a výkonnosti organizace k životnímu prostředí.

2.2.4. Ověření a registrace

Následně dochází k ověření nezávislým externím environmentálním ověřovatelem. Ověřovatel je zároveň expert na problematiku životního prostředí, jehož hlavní náplní a kvalifikací je důkladná znalost systému EMAS.

Ověřovatel provede přezkum dokumentace EMAS, poté přímo na místě v dané organizaci ověřuje a diskutuje s pracovníky zavedený systém environmentálního řízení. Z této diskuse vypracuje zprávu z ověření a podá návrh vedení organizace, pokud nalezne neshody k jejich řešení.

Pokud je vše v pořádku, organizace předloží žádost o registraci v programu EMAS společně se zprávou od ověřovatele. Tuto žádost předkládá CENIA, české informační agentuře životního prostředí, která následně zajistí zanesení do registru EMAS.

2.3. Základní rozdíly mezi ISO 14001 a EMAS

Jak uvádí CENIA, mezi základní rozdíly patří několik bodů, a to je zejména, že zavedení systému v rámci EMAS je možné v celém areálu organizace či jeho lokalitě. Oproti tomu norma ISO 14001 připouští zavedení certifikátu částečně (např. v jednom provozu). To znamená, že je certifikována např. jen dceřiná společnost.

U environmentálního přezkumu je u normy ISO 14001 tento jen doporučený, ale u EMAS je povinný. I když je třeba uvést, že v praxi se environmentální přezkum provádí jak u EMAS, tak i u normy ISO 14001.

V rámci hodnocení aspektů je u normy ISO 14001 volnější hodnocení, zaměřené zejména na přímé environmentální aspekty, kdežto EMAS vyžaduje hodnocení jak přímých, tak i nepřímých environmentálních aspektů.

Co se týče veřejných dokumentů a komunikace směrem k veřejnosti, u ISO 14001 není požadováno environmentální prohlášení, je pouze vyžadována environmentální politika organizace. Oproti tomu u EMAS je environmentální prohlášení povinné.

Zakončení procesu zajišťuje u ISO 14001 akreditovaný certifikační orgán, u EMAS je to akreditovaný environmentální ověřovatel. Četnost auditů je u EMAS stanovena

na tři roky, u ISO normy 14001 není pevně stanovena, ale obecně se také používá tříletý cyklus.

Použití loga v marketingu je u ISO normy 14001 možné jen logo certifikačního orgánu, kdežto u EMAS je možno použití jednotného loga EMAS platného v rámci členských zemí EU.

Obrázek č. 1

zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32013D0131>

Jako ukázka je uvedeno logo certifikačního orgánu PRO CERT – certifikace dle ISO normy řady 9000 a 14000, která jako jedna z mnohých certifikačních agentur provádí certifikaci.

Obrázek č. 2

zdroj: <http://www.pro-cert.cz/>

3.Stav implementace ISO 14001 a EMAS v ČR a jeho podpora

Statistický přehled ČR v rámci Evropy norma ISO 14001 počet organizací: zdroj Hykš Ondřej (Česká společnost pro jakost)

Tabulka č. 1: ISO 14001 – Česká republika

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počty organizací	2731	3318	4684	6629	4451	4215	4792	5830	3832	4183

Česká společnost pro jakost si v rámci své pracovní činnosti vede evidenci organizací, které zavedly systém environmentálního managementu ISO normy 14001. (Původním zdrojem je organizace ISO, dostupné z <https://www.iso.org/the-iso-survey.html>).

V roce 2016 je vydána opět novelizace normy. Na rozdíl od předchozích vydání, tato nová norma definuje tzv. „vůdcovství“, kde je jasně určena zodpovědnost a pravomoci, dále tato norma již nevyžaduje, aby organizace měla zástupce pro EMS (Environmental Management Systems – systémy environmentálního managementu). Zdokonaluje však „řízení rizik“, která jsou považována za klíčové aspekty řízení organizace.

Druhým systémem, jak vyjádřit kladný postoj k životnímu prostředí, je možnost získat registraci dle EMAS. Jde o prestižnější formu, než je norma ISO 14001.

Tabulka č. 2: Přehled organizací České republiky v registru EMAS: (zdroj CENIA).

číslo	registrační číslo	název společnosti	Certifikát EMAS do:
1	CZ-000014	OHL ŽS a.s.	31.10.2018

2	CZ-000017	OEZ, s.r.o.	14.6.2019
3	CZ-000021	IMOS Brno, a.s.	31.8.2017
4	CZ-000022	Teplárna Strakonice, a. s.	26.7.2017
5	CZ-000023	Alpiq Generation	10.5.2020
6	CZ-000025	GEOSAN GROUP, a. s.	1.6.2020
7	CZ-000027	Subterra a.s.	27.3.2018
8	CZ-000031	HOCHTIEF CZ a.s.	28.5.2018
9	CZ-000032	Metrostav a.s.	27.5.2018
10	CZ-000033	VCES a.s.	2.7.2018
11	CZ-000037	STRABAG a.s.	20.9.2019
12	CZ-000038	RELIMAX s.r.o.	17.9.2017
13	CZ-000040	Unistav Construction a.s.	31.3.2020
14	CZ-000041	POHL CZ, a.s.	25.6.2020
15	CZ-000045	Město Chrudim	10.12.2018
16	CZ-000046	EKOZIS s.r.o.	24.6.2019
17	CZ-000048	Bombardie Transportation Czech Republic a.s.	2.5.2018
18	CZ-000049	HYUNDAI MOTOR MANUFACTURING CZECH S.R.O.	10.6.2018
19	CZ-000050	Městský úřad Jilemnice	13.7.2018
20	CZ-000051	Krajský úřad Moravskoslezského kraje	12.9.2018
21	CZ-000052	HETTICH k. s.	11.4.2019
22	CZ-000053	Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně	20.5.2019
23	CZ-000054	FERAMO METALLUM INTERNATIONAL s.r.o.	2.9.2019
24	CZ-000057	Unicont Opava s.r.o.	3.11.2017
25	CZ-000058	Pierburg s.r.o.	9.12.2019

Z toho ve veřejné správě jsou registrovány momentálně jen 4 organizace: Město Chrudim, Městský úřad Jilemnice, Krajský úřad Moravskoslezského kraje a Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně.

Tyto organizace vydaly environmentální prohlášení, které je pro ně závazné. Součástí tohoto prohlášení je environmentální profil organizace, environmentální aspekty, formy komunikace s veřejností, legislativní požadavky, obecné a specifické cíle, cíle do budoucnosti. Obecně platným cílem by mělo být neustálou osvětou a praktickými kroky snižovat negativní dopady na životní prostředí. Možnými praktickými kroky jsou pro organizace řešení spotřeby vody, sanace ekologické zátěže, řešení

nakládání s odpady, řešení vytápění odpadním teplem, doprava ekologicky šetrnými dopravními prostředky, energetický management dané organizace.

Jak uvádí webové stránky evropské legislativy <http://eur-lex.europa.eu>: „U více než 75 % společností studie ukazují, že EMAS obecně poskytuje lepší zvýšení environmentálního výkonu než ISO normy 14001.“ (<http://eur-lex.europa.eu>, 2017). Toto je připisováno rozdílné efektivitě obou režimů. EMAS je jednotný dokument platný pro všechny členské státy, kdežto norma ISO 14001 je obvykle přeložena do národního systému technických norem a systémy environmentálního managementu vybudované dle požadavků normy mohou být vyhlášeny organizací, uznány druhou stranou, nebo ověřeny třetí stranou, tj. certifikační organizací – buď akreditovanou, nebo neakreditovanou. Mezi významné české společnosti, které mají certifikovaný systém řízení, patří také Lesy ČR. Níže můžeme vidět certifikaci dle normy ISO 9001 (Management kvality) a následně ISO 14001 (Environmentální management).

Lesy České republiky

Obor činnosti: Činnost odborného lesního hospodáře a výkon ochranné služby v lesích, příjem, zpracování, expedice a prodej dřevní suroviny, myslivost v obhospodařovaných honitbách a rybářství v obhospodařovaných rybářských revírech

Obor činnosti podle NACE: 1 (A, B) - Zemědělství a lesní hospodářství

Certifikát: ISO 9001

Certifikát: ISO 14001

Certifikační orgán: Bureau Veritas Certification Czech Republic, s.r. o

Adresa: Přemyslova 1106, 50168, Hradec Králové

Další možnou variantou je zvolit environmentálně šetrné chování bez certifikace – tzv. zelené úřadování. Tuto variantu volí organizace ve státní a veřejné správě také z již zmíněných finančních důvodů na certifikaci. Přehled organizací, prezentovaných jako příklady dobré praxe zeleného úřadování, můžeme nalézt na webové stránce <http://www.veronica.cz/priklady-dobre-praxe>, kde je jich evidováno 25.

Zároveň ve veřejné správě existují organizace, které systém environmentálního managementu zavedly, ale po nějaké době ho zrušily, certifikaci neobnovily, což lze přičíst finančním nárokům certifikace. To se týká nejen veřejné správy ale i podniků včetně oblasti lesního hospodářství.

Zrušené certifikace nám ukazuje tabulka: Přehled zrušených certifikací ke dni: 19. 6. 2018

Tabulka č. 3. Zrušené certifikace ISO 14001 (zdroj: Česká společnost pro jakost, dostupné z www.csq.cz/zrušene)

Název organizace	Sídlo	Certifikace dle normy	Rozsah certifikace systému	Původní datum platnosti certifikace	Certifikace zrušena o*	Datum aktualizace: 19.6.2018
Jiří Pavelka - JIPA	Nové Heřminovy	ISO 14001	Těžba a zpracování dřevní suroviny Nákup a prodej dřevní suroviny Služby v péšební činnosti	20.6.2010	10.5.2008	
Strom Servis s. r. o.	Nový Jičín - Loučka	ISO 14001	Služby v lesnictví, zemědělství a zahradnictví Práce malířské, natěračské a přípravné práce pro stavby	24.11.2008	10.4.2008	
Ekowatt CZ s. r. o.	Hudčice	ISO 14001	Poradenská a konzultační činnost v energetice	11.4.2010	1.4.2008	
1. lesní realitní, s. r. o.	Velké Meziříčí	ISO 14001	Péšební činnost, těžební činnost, doprava a manipulace dřeva	13.6.2010	1.4.2008	
KAISER, s. r. o.	Rožmitál pod Třemšínem	ISO 14001	Lesnické činnosti - těžba, přibližování, odvoz dřeva, péšební činnosti, nákup a prodej dřeva, manipulace dřeva Pilařská a dřevařská výroba Technické služby v lesnictví	9.11.2009	15.2.2008	
HOLZ CZ, s. r. o.	Zubří	ISO 14001	Těžba a zpracování dřevní suroviny Péšební činnosti	7.11.2009	15.2.2008	
LESOOPTIMA, s. r. o.	Hradec nad Moravicí	ISO 14001	Péšební a těžební činnosti v lesnictví	19.10.2009	15.2.2008	
Jaroslav Hudec	Heřlín, Kuhná Hora	ISO 14001	Těžební a péšební činnosti; Pilařská výroba	21.8.2010	31.7.2008	
CD les v.o.s.	Křivoklát	ISO 14001	Lesnictví - nákup, těžba, manipulace a prodej dřeva; Péšební činnosti	13.9.2010	11.8.2008	
Albrechtická lesní, a. s.	Město Albrechtice	ISO 14001	Těžba a zpracování dřevní suroviny; Péšební činnosti	19.9.2010	12.9.2008	
Dolmen Invest s.r.o.	Chomutov	ISO 14001	Provádění stavebních prací, jejich změn a odstraňování, opravy střech, zateplování budov	10.2.2011	14.5.2009	
Krušnohorské lesy, a.s.	Jířkov	ISO 14001	Péšební činnost; Těžební činnost; Provádění rekultivací	13.5.2011	14.5.2009	
Obermeyer Albis - Slavoplan, spol. s r.o.	Praha 9	ISO 14001	Proces přípravy a realizace projektové dokumentace; Proces přípravy a řízení realizace provádění staveb	4.10.2009	14.5.2009	
FARMA MILNÁ s.r.o.	Frymburk	ISO 14001	Výroba mražených a chlazených moučných jídel a polobovarů, jejich skladování a distribuce	17.12.2009	14.5.2009	
Jhozápadní dřevařská a.s.	Sušice	ISO 14001	Lesnictví - těžební a péšební činnosti; Nákup a prodej dřeva; Manipulace a doprava dřeva	2.8.2010	15.6.2009	
MALESSPOL	Knínice	ISO 14001	Těžební, péšební a školkařská činnost; Doprava	4.9.2010	15.6.2009	
Lesy Lukov, a.s.	Lukov	ISO 14001	Nákup, těžba, zpracování a prodej dřevní suroviny; Péšební činnosti	22.7.2009	28.6.2009	
Služby města Pardubic a.s.	Pardubice	ISO 14001	Nakládání s odpady, kompostárna, překládací stanice Dražkovice, separační dvůr Hůrka, separační dvůr Nemošice, separační dvůr Pardubičky, separační dvůr Rosice nad Labem, separační dvůr Ochrance, separační dvůr Svítkov, separační dvůr Polabiny, Lonkova ul., separační dvůr Rybitví (svoz odpadů včetně nebezpečných, likvidace černých skládek)	31.7.2011	6.8.2009	
Ing. Zdeněk Ulrich	Oldřív, Borová	ISO 14001	Péšební a těžební činnosti v lesním hospodářství; Obchodní činnosti se dřevem	9.9.2011	19.8.2009	
Lesní společnost Litoměřice, a.s.	Litoměřice	ISO 14001	Nákup a prodej dřevní suroviny; Těžební a péšební činnosti	27.6.2010	20.8.2009	
Lesní závod Hanušovice, s.r.o.	Hanušovice	ISO 14001	Nákup, těžba, manipulace, prodej a odvoz dřevní suroviny; Péšební činnosti	21.1.2010	23.11.2009	
SILVA - K spol. s r.o.	Lomnice nad Lužnicí	ISO 14001	Nákup, těžba, manipulace a prodej dřevní hmoty; Péšební činnosti	3.9.2010	2.3.2010	
AZ Elektrostav, a.s.	Nymburk	ISO 14001	Montáž a opravy, údržba a revize vyhrazených elektrických zařízení; Optotelekomunikace; Výroba rozváděčů nízkého napětí; Projektování el. zařízení; Výroba ocelových konstrukcí; Silniční motorová doprava nákladní; Oprava motorových vozidel; Obchodní činnosti	2.12.2011	2.3.2010	
ELTRAF, a.s.	Uhlířské Janovice	ISO 14001	Výroba blokových transformoven vn/n; Výroba	16.12.2011	2.3.2010	
Lesní společnost Opočno, a.s.	Opočno	ISO 14001	Těžební a péšební činnosti; Obchodní činnosti	12.8.2010	3.3.2010	
CEEI spol. s r.o.	Praha 7	ISO 14001	Projektové řízení; Projektová a inženýrská	17.11.2011	3.3.2010	
Dřevo a Les PM s.r.o.	Město Albrechtice	ISO 14001	Nákup a prodej dřevní suroviny; Těžba, přibližování a manipulace dřeva; Péšební činnosti	20.7.2012	14.10.2010	
Kloboucká lesní s.r.o.	Brno	ISO 14001	Nákup, těžba, zpracování a prodej dřevní hmoty, péšební činnosti, pilařská výroba, doprava produktu	8.11.2012	14.10.2010	
STAPROM CZ, spol. s r.o.	Jeseník	ISO 14001	Projektová činnost ve výstavbě; Provádění staveb, jejich změn a odstraňování	30.11.2011	24.1.2011	
VTP velkoobchod s.r.o.	Lipník nad Bečvou	ISO 14001	Velkoobchod a maloobchod s instalačním materiálem pro vodu, topení a plyn	18.2.2012	25.1.2011	
Beskydská lesní s.r.o.	Třinec	ISO 14001	Nákup, těžba, manipulace a prodej dřevní	9.3.2012	15.4.2011	
Antonín Zelený	Kaplice	ISO 14001	Nákup a prodej dřevní suroviny; Těžba,	19.7.2013	14.9.2011	
Město Vsetín - Městský úřad Vsetín;	Vsetín	ISO 14001	Výkon samosprávy a státní správy	1.1.2012	23.11.2011	
Wolan Wood, a.s.	České Budějovice	ISO 14001	Realizace těžebních a péšebních činností	9.11.2012	23.1.2012	
TIS lignum s.r.o.	Opava	ISO 14001	Nákup, těžba, přibližování, zpracování a prodej	23.9.2013	23.1.2012	
Desná a.s.	Velké Losiny	ISO 14001	Lesnictví a související činnosti (pěstování lesa,	5.10.2012	23.1.2012	
Lesní společnost Vltava s.r.o.	Sedčany	ISO 14001	Péšební činnosti, těžební činnosti, školkařství a	14.6.2013	23.1.2012	
Lesní společnost Litoměřice, a.s.	Litoměřice	ISO 14001	Těžební a péšební činnosti	6.1.2013	23.1.2012	
JULEFA s.r.o.	Křemže	ISO 14001	Realizace těžebních a péšebních činností	30.11.2012	23.1.2012	
Jihočeské lesy, a.s.	České Budějovice	ISO 14001	Realizace školkařských, péšebních a těžebních činností	9.11.2012	23.1.2012	
MW-DIAS, a.s.	Tárlitzko, Ostrava	ISO 14001	Poskytování úklidových služeb	7.2.2013	19.3.2012	
JTEKT Automotive Czech Plzeň s.r.o.	Plzeň	ISO 14001	Výroba a prodej systémů řízení pro automobily	15.11.2012	19.3.2012	
LESY RUDA a.s.	Ruda nad Moravou	ISO 14001	Péšební činnosti; Těžební činnosti; Nákup a zpracování dříví; Doprava a skladování dříví	15.12.2012	19.3.2012	
Forest Wood Slovakia, a.s.	Čadca	ISO 14001	Nákup a prodej dřevní suroviny; Těžba,	7.1.2013	19.3.2012	
Lesy Mladá Boleslav, a.s.	Mladá Boleslav	ISO 14001	Nákup, těžba, manipulace, doprava a prodej	1.8.2013	14.8.2012	
IDOP Olomouc, akciová společnost	Olomouc	ISO 14001	Projektová činnost; Dodavatelská a inženýrská	22.6.2014	4.1.2013	
LESY CHMEL, Milan s.r.o.	Pacov	ISO 14001	Těžba a zpracování dřevní hmoty; Nákup a	22.7.2013	4.1.2013	
Frenštátská lesní a. s.	Frenštátek pod Radhoštěm	ISO 14001	Péšební a těžební činnosti, produkce	30.8.2013	4.1.2013	
NetGuard a.s.	Praha 8	ISO 14001	Vývoj, implementace, servis, školení a	15.5.2014	4.1.2013	
Lesní společnost Železná Ruda, a.s.	Železná Ruda	ISO 14001	Těžební a péšební činnosti; Školkařská výroba;	28.9.2013	5.2.2013	
Scott & Haggel Czech, s.r.o.	Praha 1	ISO 14001	Konzultační činnosti v oblasti řízení podniku a zpracování smlouvy; Poradenská, školení a rozvoji	5.10.2014	13.2.2013	
Zábřežská lesní, a.s.	Zábřeh	ISO 14001	Nákup, těžba, manipulace, doprava a prodej dřevní suroviny; Služby péšebních činností	8.3.2015	4.6.2013	
LESS & FOREST s.r.o.	Bohdaneč	ISO 14001	Lesnictví a související činnosti; Těžba dřeva a činnosti související s těžbou dřeva; Pěstování lesa a činnosti související s pěstováním lesa; Provádění rekultivací, úprava parků a zahrad; Zpracování, nákup a prodej dřeva; Doprava; Provádění staveb, jejich změn a odstraňování se zaměřením na stavby pozemní, dopravní, vodo hospodářské, krajinného inženýrství a stavby pro plnění funkce lesa; Údržba veřejných prostranství a úklidové práce	18.6.2015	25.7.2016	
SILVA - LIGNUM s.r.o.	Maloný, Kaplice	ISO 14001	Zajištění a provádění lesnických činností a služeb pro vlastní lesy; Nákup a prodej dřeva; Těžba	18.3.2016	3.3.2014	
GroCredit, a.s.	Praha 1	ISO 14001	Projektová činnost; Dodavatelská a inženýrská	28.3.2016	25.4.2014	
DEMOLFER 4 di Accardi Carmelo & C. S.R.L.	Itálie	ISO 14001	Recyklace kovových materiálů a doprava odpadů na vlastní účet	18.8.2016	10.11.2014	
			navrtná a poskytování služeb ve veřejném, soukromém, občanském, průmyslovém odvětví a/nebo v nemocnicích; čištění, dezinfekce, sanitace,			

3.1. Důvody, proč certifikovat, či se registrovat

Jedním z mnoha důvodů, proč certifikovat, je národní a evropská legislativa, která klade důrazy na vhodnost plnění těchto norem. Jak uvádí Hájek a kolektiv ve své studii *Benefits of Environmental Management Systems in the Czech Republic*, více než 55% organizací tím získává lepší image, dokáže lépe vyhodnotit svá rizika a identifikovat přehledné postupy v rámci systému řízení organizace. (Hájek, 2013) Dále také dochází k tlaku veřejnosti a různých zájmových skupin, a to nejen ekologických aktivistů, ale i pojišťoven, bank i samotných zaměstnanců. Významný je také fakt, že se uvažuje o znovuzavedení dotačního programu MŽP, který by podporoval organizace, které se rozhodly zavést EMAS. (tisková zpráva Projekt na podporu EMAS v České republice ze dne 18. 12. 2017, Projekt ENHANCE, CENIA).

Sama firma tak vytváří dobrou image a pověst svým chováním a firemní kulturou. Tyto všechny aspekty utváří celkovou konkurenceschopnost podniku, sami podnikatelé si uvědomují, že zákazníci vyžadují „zelené“ produkty a hodnotí chování podniku k životnímu prostředí.

„Dalším neméně důležitým důvodem může být zamezení počtu nesprávných rozhodnutí, neustálé seznamování zaměstnanců s novou legislativou a sledování trendů v oblasti udržitelného rozvoje.“ (Mišák, 2002).

Významným momentem je i možnost porovnávání uhlíkové stopy v jednotlivých letech a snaha o její co nejmenší nárůst.

Praxe v České republice ve velké většině výběrových řízení se o certifikaci dodavatelů zajímala. Jednalo se zejména o stavební práce, ale prakticky se tento zájem rozšiřoval na všechny služby i pro státní správu. Toto bylo dobře podchycené ve starém zákoně o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb. Jak uvádí pracovníci MŽP a firmy ENVIROS: „V této době byl registrován větší nárůst o registraci v EMAS“ (Ing. Růžička, Ing. Hájek). V novele z roku 2011 byl tento požadavek odstraněn. Aktuálně platný zákon č. 134/2016 přináší změnu tohoto přístupu a environmentální aspekty jsou opět dotazovány v rámci výběrových řízení. Certifikace nejsou povinné, ale zadavatelé se na ně dotazují i ve výběrových řízeních na krajské i obecní úrovni. Podle posledních vyjádření státních orgánů (např. ÚNMZ) se nepředpokládá, že by bylo od této praxe upuštěno. Tomuto se věnuje projekt BRAVER, jehož jedním z výstupů by

měla být metodika na uplatňování environmentálních systémů řízení ve veřejných zakázkách. V podstatě půjde o „metodický list“, který bude včleněn do aktuálně připravované metodiky MŽP. „Projekt BRAVER je zaměřen na podporu plné integrace systému EMAS do předpisů EU, resp. národní legislativy v oblasti životního prostředí.“ (www.mzp.cz).

3.2. Podpora EMAS v ČR

Pro větší podporu a implementaci EMAS v ČR vznikl projekt ENHANCE. I v minulosti již probíhaly dotační programy na podporu EMAS ve státní správě. Nyní probíhá projekt financovaný z EU na podporu EMAS, a to hlavně na přenos zkušeností a typů nástrojů na podporu EMAS ze států, kde je registrací EMAS mnoho, do států, kde podpora zatím není zcela dostatečná (zde se řadí také ČR). Zatím je projekt ve fázi počáteční, jsou zkoumána všechna opatření, kdy stát jakýmkoli způsobem EMAS zvýhodňuje (uvedeno rovněž v tabulce).

Tabulka č. 4 – zvýhodnění organizací s řízeným environmentálním managementem (zdroj CENIA)

Typ opatření	Dokument	EMAS / ISO	Popis opatření	Relevance
Zrychlení povolovacího procesu/zjednodušení žádosti	Zákon č. 76/2002 Zákon o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci) (Implementace směrnice 96/61/CE o integrované prevenci a o omezování znečištění). <i>§ 4 - Obsah žádosti (Blíže specifikováno v příloze 1 prováděcí vyhlášky 288/2013 Sb.)</i> <i>§20b - Kontrola</i>	EMAS a ISO 14001	Zprávy a dokumenty platné pro certifikaci ISO 14001 a EMAS mohou být připojeny k žádosti o integrované povolení k plnění BAT 1. Jsou však považovány pouze za doplňující dokumenty. §20b - podniky s EMAS mají méně kontrol z ČIŽP.	Podniky, které potřebují získat integrované povolení.
Snížení požadavků na finanční záruky	Zákon č. 167/2008 Sb. Zákon č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů – Implementace směrnice 2004/35/CE o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí. <i>§ 14 - Finanční zajištění</i>	EMAS a ISO 14001	Provozovatelé s EMAS nebo s ISO 14001 jsou vyjmuti z povinnosti zabezpečit finanční zajištění pro potenciální environmentální škodu.	Podniky, jejichž provozní činnosti jsou uvedeny v příloze 1 a zároveň mohou způsobit ekologickou újmu, jejíž náprava si vyžádá náklady vyšší než 20000000 Kč.

	<i>preventivních opatření nebo nápravných opatření</i>			
Veřejné zakázky	Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek § 79 <i>Kritéria technické kvalifikace, § 80 Normy zajišťování jakosti a normy environmentálního řízení</i>	EMAS a ISO 14001	Zadavatel může v rámci technických kvalifikačních kritérií požadovat jako důkaz zavedení systémů EMS certifikát EMAS nebo ISO 14001.	Společnosti účastníci se zadávacího řízení nebo výběrového řízení.
Zjednodušení reportovacích požadavků/monitoringu	Zákon č. 406/2000 k Energy Management § 9 - <i>Energy audit</i>	ISO 14001	Společnosti s ISO 50001 nebo ISO 14001 (které zahrnují energetický audit) jsou vyjmuty z povinnosti provádět energetický audit každé čtyři roky.	Společnosti s ISO 50001 nebo ISO 14001.
Snížení administrativních poplatků	Národní program označování ekologicky šetrných výrobků a služeb	EMAS a ISO 14001	Podniky s EMAS či ISO 14001 mohou dostat 15 % slevu z registračního poplatku pro ekoznačku Ekologicky šetrný výrobek.	Společnosti, které žádají o ekoznačku.
Finanční podpora	Národní program životní prostředí Prioritní oblast č. 6 Environmentální prevence, Podoblast 3 Dobrovolné nástroje - Podpora systémů environmentálního managementu	EMAS	Podpora získání certifikátu EMS pro malé a střední podniky, případně veřejnou správu, osvěta v oblasti certifikace, podpora metodického vedení,	Malé a střední podniky, popř. veřejná správa, kteří žádají o systém environmentálního managementu nebo podporují tento proces.

			koordináční aktivity, vzdělávání	
--	--	--	--	--

V projektu ENHANCE jsou partnery České republiky: Španělsko - 2 organizace (za Andaluzii a za Katalánsko), Itálie, Rakousko a Estonsko. Vzhledem k tomu, že Španělsko, Itálie a Rakousko patří v rámci EU mezi pokročilé státy v zavádění EMAS (mají velké množství registrovaných organizací), Česká republika (společně s Estonskem) by měla být v projektu ta, která se od ostatních partnerských států bude „učit“. Hlavním cílem projektu je přenos nejlepších opatření zvyhodňujících EMAS (ať už zákonů, daňových či administrativních úlev, menší frekvence kontrol atp..) z jednoho státu do dalšího a následná aplikace těchto opatření. Projekt běží prvním rokem, měl by trvat do konce roku 2020. Momentálně je ve fázi hledání stávajících opatření a hodnocení jejich užitečnosti. V rámci projektu se zorganizovaly již dvě setkání, na kterých se tato opatření a obecné problémy EMAS diskutovaly. Účastnili se zástupci státní správy, registrovaných organizací i ověřovatelé. V budoucnu by měla ještě další setkání proběhnout.

Jak uvádí tisková zpráva projektu, jeho hlavní cíle jsou zaměřeny na podporu a zvýšení počtu registrací v programu EMAS prostřednictvím výměny osvědčených postupů regionálních politik EU a integrace EMAS do klíčových strategických dokumentů. „Vytvořením chybějící komunikační platformy a přenosem a následnou aplikací „best practices“ se usnadní zavádění EMAS. Jedinečnost projektu pak spočívá především v přímém zapojení všech zainteresovaných stran, kterými jsou kromě podniků registrovaných v EMAS, profesní sdružení a oborové organizace, ověřovatelé EMAS a orgány veřejné správy, které mají dohled nad realizací programu EMAS v ČR.“ (ENHANCE, 2017)

3.3. Implementace ISO 14001 a EMAS ve státní správě

Při implementaci EMS v organizacích státní správy je velmi důležité mít podporu vedení. Bez pochopení vrcholných představitelů organizace či bez politické vůle je téměř nemožné systém EMS udržet v chodu.

Jak uvádí zpráva z dokumentu „Systém oblastního řízení podle normy ISO 14001 v obci Ratiboř“, je doporučená implementace rozdělena do dvou etap. Jedná se o přípravnou etapu, v rámci které jsou předávány informace napříč celou organizací, reklama k zavedení, vhodné semináře a školení. V této etapě je doporučováno cílit přímo na danou organizaci, semináře organizovat jednoduchým a srozumitelným jazykem. Za předpokladu příliš odborných vzdělávacích akcí, nebude toto pochopeno a v dalších krocích by mohlo být odmítáno běžnými zaměstnanci.

V hlavní etapě je poté vhodné vytvořit potřebnou dokumentaci, zavést procedury spojené s EMS, jejich udržení a modernizace. Jedná se zejména o identifikaci a hodnocení environmentálních aspektů, identifikaci právních a ostatních požadavků EMS, stanovení programů k plnění cílů.

„Jako vhodné řešení pro ověření funkčnosti a efektivnosti EMS jako nástroje dalšího zlepšování systému je vhodné aktualizovat stávající systém interních auditů kvality QMS o audity EMS.“ (Zpráva: Cena Ministerstva vnitra za kvalitu a inovaci ve veřejné správě, ročník 2012, magistrát města Plzeň).

4. Praktická aplikace v ÚKZÚZ a situace v praxi

Ústřední kontrolní
a zkušební ústav zemědělský
Držitel certifikátu ISO 9001:2015

(Obrázek č. 3)

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen ÚKZÚZ) je podle § 1 zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 147/2002 Sb.) správním úřadem podřízeným Ministerstvu zemědělství, organizační složkou státu a účetní jednotkou. Sídlo ústavu je v Brně, Hroznová 2.

Adresy a základní kontakty, včetně regionálních pracovišť a poboček ústavu jsou k dispozici na: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/o-ustavu/kontakty/>.

Základní právní rámec pro činnosti ústavu představují evropské a národní právní předpisy, které zahrnují obecné předpisy (zejména zákon č. 147/2002 Sb.) a speciální právní předpisy.

Působnost ústavu je dána uvedeným zákonem č. 147/2002 Sb. a zahrnuje zejména tyto hlavní procesy:

- výkon státní správy,
- výkon úřední kontroly a odborného dozoru,
- související zkušebnictví v oblasti vstupů do zemědělství.

V rámci této zákonem dané působnosti ústav:

- vede správní řízení a další správní činnosti, které zakládají, mění, ruší nebo autoritativně deklarují práva a povinnosti osob,
- vykonává správní činnosti (např. registrační, schvalovací, povolovací atd.),
- vykonává odborné a zkušební úkony, provádí dozorovou a kontrolní činnost (dle § 2 zákona č. 147/2002 Sb.) na úseku: krmiv, odrůd, osiv a sadby pěstovaných rostlin, ochrany práv k odrůdám rostlin, trvalých kultur, hnojiv, pomocných půdních látek, pomocných rostlinných přípravků a substrátů a agrochemického zkoušení zemědělských půd, přípravků na ochranu rostlin, pomocných prostředků na ochranu rostlin, bioagens a mechanizačních prostředků pro jejich aplikaci, rostlinolékařské péče, ekologického zemědělství, výskytu rizikových látek a kontaminantů v krmivech, půdě, ve vstupech do půdy a v monitoringu ovocných sadů obhospodařovaných v režimu intenzivního ovocnářství atd., vlivu přípravků na ošetřené pěstované rostliny, rostlinné produkty a účinků na škodlivé organismy.

Organizaci řídí ředitel pomocí následujících stupňů řízení:

- ředitel ústavu,
- ředitelé sekcí a ředitelé odborů přímo řízení ředitelem ústavu,
- ředitelé odborů a vedoucí oddělení přímo řízení řediteli sekcí,
- vedoucí oddělení a zkušebních stanic přímo řízení řediteli odborů.

Pro pracovní účely jsou vytvářeny dočasné pracovní skupiny, složené ze zaměstnanců různých organizačních útvarů ústavu.

Součástí hospodářského řádu je i dokument Ekologie podniku. Aktualizovaná verze vešla v platnost dne 1. 5. 2018 schválením dokumentu ředitelem ústavu. Jedná se o jeden z hlavních dokumentů, který manifestuje postoj ÚKZÚZ k životnímu prostředí. Jde o manažerský nástroj environmentální politiky organizace. V rámci vnitřních pravidel je vyžadováno seznámení se a ztotožnění se s danou politikou a firemní kulturou od všech zaměstnanců ústavu. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský je certifikován podle ISO 9001.

V současné době ústav zatím neuvažuje o certifikaci dle ISO 14001, nicméně ze zásad normy ISO 14001 vychází ve svých vnitřních platných dokumentech. Navíc i v rámci svého systému dle ISO 9001 zohledňuje environmentální témata jako jedny z důležitých parametrů kvality. Lze proto říci, že environmentální aspekty jsou v ústavu systematicky hodnoceny a jsou zavedeny konkrétní postupy na minimalizaci dopadů činnosti ústavu na životní prostředí.

Certifikace ISO 9001 s sebou přináší audit nezávislého certifikačního orgánu. K auditu je nutné doložit vypracování obecné SWOT analýzy ústavu, která je součástí střednědobé strategie rozvoje ústavu. Dále je nutné vypracovat dotazník certifikačního orgánu týkající se přezkumu kvality.

Pro další rozvoj ústavu byly definovány následující klíčové oblasti:

- 1/ Nové výzvy pro trvale udržitelné a environmentálně ohleduplnější zemědělství
- 2/ Optimalizace a zvýšení efektivity interních procesů ústavu
- 3/ Vztah k veřejnosti, mediální obraz

4/ Lidské zdroje, firemní kultura

SWOT analýza může být jedním z možných východisek strategického plánování organizace. Jejím předmětem může být organizace jako taková, projekt, či konkrétní služba, kterou organizace poskytuje. Podstatou SWOT analýzy je vyhodnocení čtyř faktorů: silných a slabých stránek (vnitřní faktory), příležitostí a hrozeb (vnější faktory).

4.1. SWOT analýza

Souhrnná SWOT analýza klíčových oblastí rozvoje

Silné stránky

- Zaměstnanci
- Pracovní zázemí
- Zavedené řídicí a kontrolní mechanismy
- Důvěryhodnost výsledků
- Technická podpora kontrolní činnosti
- Stabilní financování prostřednictvím státního rozpočtu
- Snaha uplatňovat inovace
- Centralizovaný právní servis
- Napojení na struktury EU
- Připravenost na nové výzvy a schopnosti nabídnout řešení

Slabé stránky

- Složitost administrativně správních úkonů a jejich soustavný nárůst
- Obtížná aplikace zákona o státní službě
- Náročné financování zkušebních činností v rámci rozpočtových pravidel
- Časově náročná komunikace se státními orgány
- Roztříštěnost programového vybavení SW
- Úzce zaměřený přístup odborných oddělení ústavu

Příležitosti

- Zvýšit atraktivitu úřadu pro nastupující generace zaměstnanců
- Zefektivnit systém vzdělávání
- Zlepšit zapojení představených do řízení lidských zdrojů
- Zvýšit komfort dostupnosti informací pro klienty
- Možnost zavést testování přípravků na ochranu rostlin a možnosti dalšího využití zkušebních stanic
- Identifikovat činnosti, které postupně ztratily význam
- Vytvořit celkový koncept správy dokumentů
- Rozšiřovat stávající týmy expertů

- Zefektivnit využívání výsledků ústavu k formulování nových přístupů k odborné problematice

Hrozby

- Nemožnost adekvátně ocenit zaměstnance
- Nepříznivá věková struktura
- Velká míra administrativy
- Komplikovanost právních předpisů
- Dlouhá časová prodleva při realizaci změn ve struktuře rozpočtu
- Znemožnění zaměstnávání sezónních pracovníků v důsledku připravovaných legislativních změn

4.2. Realizace certifikačního auditu

ÚKZÚZ není certifikován dle ISO 14001, zatím nezvažuje možnost jeho zavedení. V případě zavedení by bylo vhodné postupovat, tak jak uvádí jiné organizace ve státní správě např. Magistrát města Plzeň. „Vedení schválilo záměr certifikovat systém řízení podle normy ČSN EN 9001. Tímto krokem bylo usnadněno zavádění dalších systémů kompatibilních s touto normou. V tomto případě i systému EMS – dle normy ČSN EN 14001. Usnadnění spočívalo zejména v již nastaveném systému pro práci s interní dokumentací, základních pravidel interních auditů, stanovování cílů a realizaci přezkoumání systému vedením “ (Závěrečná zpráva z řešení, Magistrát města Plzeň)

4.2.1. Dotazník certifikační společnosti

Před samotným auditem certifikační společnost zasílá do ÚKZÚZ svůj dotazník, na který je nutno pravdivě odpovědět. V rámci tohoto dotazníku byly kladeny například následující dotazy:

- *Jak je dokumentována environmentální politika, cíle a postupy?*

Na tento dotaz ústav uvedl, že ústav využívá tzv. systém DMS (Document Management System) neboli systém řízení dokumentace, což nahrazuje příručku organizace. V tomto systému jsou v elektronické formě vedena všechna nařízení ředitelů, řády, pravidla, dohody, strategie a metodiky, se kterými jsou povinni se seznámit všichni zaměstnanci ústavu. Toto seznámení dokumentují kliknutím na

tlačítko „četl jsem“. V případě, že zaměstnanec nerozumí, může se obrátit na svého nadřízeného.

Organizace využívá a klade důraz na rizikovou analýzu, kterou má zpracovanou. Tuto analýzu zpracovává Odbor auditu a řízení kvality.

Dále je využívána tzv. procesní mapa, která stanovuje cíle organizace.

- *Jsou stanoveny odpovědnosti a pravomoci a vzájemné vztahy všech pracovníků?*

Na tento dotaz lze odpovědět následovně: Ústav má k dispozici Organizační řád a pracovní náplně zaměstnanců.

Další možné dotazy, které certifikační agentura může pokládat:

- *Je jmenován představitel managementu?*
- *Je prováděno pravidelné přezkoumání systému managementu kvality vedením?*
- *Je realizován návrh a vývoj?*
- *Je zajištěno provádění interních auditů?*
- *Vyhodnocujete spokojenost zákazníků?*
- *Udržujete záznamy o povaze neshod a přijatých opatření k nápravě?*
- *Čím přispívají zaměstnanci k naplňování politiky kvality?*

4.2.2. Průběh auditu

Audit v ÚKZÚZ byl založen na posouzení řídicí dokumentace, předložených záznamů a pohovorech se zaměstnanci organizace, přímo při pracovním procesu.

S ohledem na rozsah auditu nebylo možné ověřit veškeré skutečnosti na místě, byla proto zvolena metoda namátkového ověřování s náhodným výběrem. Auditor si vybral určitý útvar z toho důvodu, že ústav má pracoviště a působnosti v rámci celé ČR. Auditor vycházel ze své zkušenosti a při namátkovém ověřování se soustředil na prvky s nejpodstatnějším vlivem. Zjištěné neshody, odchylky a doporučení byly sdělovány v průběhu auditu, zaznamenány jako poznámka auditora a následně projednány na konci auditu, kdy na základě pohovoru s vedením byly zpřesněny nebo pominuty jako neopodstatněné.

Výsledkem daného přezkumu od certifikačního orgánu je opětovné obhájení certifikátu a možnost tento certifikát užívat v propagaci a hlavičce s logem ústavu.

4.2.3. Rozsah certifikace

Organizace byla v roce 2015 re-certifikována dle normy ISO 9001:2008 po skončení platnosti předchozích certifikátů. V roce 2016 proběhl úspěšně 1. dozorový audit. Certifikace se vztahuje na celou organizaci bez vyjmutých organizačních útvarů. V rámci jednání byla představena kompletně činnost UKZÚZ, organizační uspořádání a právní rámec. Byl potvrzen plán auditu a prezentovány změny (resp. dopad zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě na činnost organizace).

Dokumentace je vedena na intranetu organizace, v DMS a spisové službě. Přístupy jsou řízeny selektivně, dle pracovního zařazení.

Stěžejním systémovým dokumentem je Příručka organizace ÚKZÚZ vydaná, resp. aktualizovaná ke dni 13.2017 pod č. j.: UKZUZ 014463/2017.

V roce 2016 a 2017 organizace plně implementovala požadavky novelizované normy ISO 9001:2015. Příručka byla zachována a aktualizována dle nové struktury tak, aby bylo možno identifikovat vazby mezi požadavky normy ISO 9001:2015 a jejich implementací v rámci organizace.

Příručka kvality slouží všem zaměstnancům ústavu a je pro všechny zaměstnance ústavu závazná. V podmínkách akreditovaných laboratoří (NRL – Národní referenční laboratoř a Zkušební laboratoř osiv a sadby – ISTA, laboratoře Odboru diagnostiky) rovněž platí vlastní příručky kvality laboratoří zpracované podle normy ČSN EN ISO 17025 a Příručka kvality NRL – Oddělení mezilaboratorních porovnávacích zkoušek, zpracovaná podle ČSN EN ISO/IEC 17043:2010. Přílohou č. 1 Příručky kvality NRL je srovnání požadavků ČSN EN ISO 9001 a ČSN EN ISO/IEC včetně prohlášení ILAC – (Mezinárodní spolupráce o akreditaci laboratoří) o vztahu mezi 9001 a 17025. Příloha č. 1 Příručky kvality NRL je současně přílohou Příručky kvality ÚKZÚZ.

Dokumentace má standardní strukturu a klíčové dokumenty jsou:

- Organizační řád ÚKZÚZ
- Hospodářský řád – Vnitřní kontrolní systém HŘ XIII
- Plány technických činností
- Směrnice pro řízení neshod, zjištění a pro nápravná a preventivní opatření

- Směrnice k provádění interních auditů
- Zápisy z porad
- Procesní mapy

Procesy organizace jsou rozděleny na hlavní, podpůrné, řídicí a externí.

V rámci každého útvaru byla nahlížena zejména následující problematika:

- Organizační uspořádání útvaru
- Politika a vlastní cíle kvality
- Dokumentace, potřebná k činnosti útvaru
- Procesní schéma
- Hodnocení efektivity procesů útvaru
- Plánování zdrojů s fokusem na vzdělávání a udržování odborné způsobilosti
- Neshody, nápravná a preventivní opatření a plány na další období
- Konkrétní vzorky činnosti útvaru zejména v elektronické podobě (intranet, DMS, spisová služba a vlastní webové stránky, které slouží jako podpůrné či prezentační zdroje.

4.2.4. Ukončení auditu

Závěrečného jednání se zúčastnili auditor a ředitel Odboru auditu a řízení kvality. Byla projednána dílčí zjištění a konstatováno, že nebyla nalezena neshoda ani odchylka. V rámci jednání byly uzavřeny i otevřené otázky a vysvětlen průběh jednotlivých kroků.

Podrobnosti k jednotlivým bodům plánu auditu, identifikace nahlížených dokumentů a poznámky jsou uvedeny v záznamech auditorů uložených ve firmě LL-C Certification, která audit prováděla.

4.3. Ekologie podniku

Ekologie podniku je dokument, který je součástí hospodářského řádu a vychází ze zásad ISO 14001.

Hospodářský řád v části Ekologie podniku řeší hlavní otázky týkající se ochrany životního prostředí a nakládání s odpady. Dokument je rozdělen do několika částí, které jsou závazné pro všechny zaměstnance:

- Odpadové hospodářství
- Ochrana ovzduší
- Ochrana vod a půdy
- Chemické látky a směsi
- Prevence závažných havárií

Odpadové hospodářství

V rámci odpadového hospodářství je ústav povinen třídit odpady a zařazovat je podle jejich druhu a kategorie, jak přikazuje vyhláška č. 93/2016 Sb. Ústav vede průběžnou evidenci odpadů, a to jak v písemné, tak i elektronické podobě prostřednictvím programu pro vedení odpadového hospodářství. Odpady jsou tříděny na pracovištích dle Katalogu odpadu. Jednotliví vedoucí pracovníci jsou povinni zajistit ekologickou likvidaci odpadů prostřednictvím oprávněné osoby. Doklady o předání a likvidaci jsou uloženy na jednotlivých pracovištích. Kopie dokladů se zasílají hlavnímu ekologovi organizace vždy do 15. ledna nového roku za rok předchozí.

Nebezpečné odpady se musí skladovat ve speciálních nádobách či kontejnerech, odděleně od ostatních odpadů. Každý takový nebezpečný odpad má svůj „identifikační list nebezpečného odpadu“. Speciální nádoba či kontejner, kam se nebezpečný odpad ukládá, musí být označen katalogovým číslem a názvem odpadu.

Ústav nakládá nejvíce s těmito druhy odpadů:

- Kategorie O – Zde můžeme zařadit: Směsný komunální odpad, Objemný odpad, Papír, Papírové a lepenkové obaly, Plasty, Plastové obaly, Sklo, Skleněné obaly, Pneumatiky, Vyřazené elektrické a elektronické zařízení, Baterie, Železo a kovový odpad.
- Kategorie N – Zde můžeme zařadit: Agrochemické odpady obsahující nebezpečné látky (NL), Obaly obsahující zbytky NL nebo obaly znečištěné NL, Absorpční činidla, filtrační materiály, čisticí tkaniny a ochranné oděvy znečištěné NL, Laboratorní chemikálie, Odpadní motorové a mazací oleje, Akumulátory, Zářivky, vyřazené elektrické a elektronické zařízení obsahující NL.

Obecně lze shrnout povinnosti k této části do platných časových úseků následovně: Vedoucí pracovníci musejí vždy do 31. ledna zpracovat identifikační list odpadu a předat jej majetkové správě. Majetková správa zajistí likvidaci veškerých odpadů, zajistí místo pro ukládání odpadů, zajistí vhodné nádoby a kontejnery, je zodpovědná za správné označování nádob. Následně předá informace hlavnímu ekologovi do 5. února daného roku. Hlavní ekolog metodicky vede a kontroluje vedení odpadového hospodářství na jednotlivých pracovištích. Poté do 15. února daného roku předává hlášení do ISPOP (integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností) o produkci a nakládání s odpady za celý ústav za předchozí rok.

Pro likvidaci biologicky rozložitelného odpadu, který vzniká v ÚKZÚZ jsou používány kalifornské žížaly. Jde o přístup systematický, který je navíc nenáročný na finance. Biologické odpady se dají zlikvidovat v místě zdroje a není třeba platit za likvidaci odpadu. „Chov kalifornských žížal je nenáročný a žížaly dokážou při správné technologii chovu vyčistit i nebezpečné odpady biologického charakteru.“ (www.vermikompostovani.cz)

Ochrana ovzduší

Ústav dělí zdroje znečišťování ovzduší na zdroje vyjmenované a nevyjmenované. Přehled zdrojů lze najít na webových stránkách ústavu. Vedoucí jednotlivých oddělení jsou povinni vést evidenci o jednotlivých zdrojích a toto hlásit za každý vyjmenovaný zdroj hlavnímu podnikovému ekologovi. Ten poté zašle hlášení na jednotném formuláři, který je uveden na webových stránkách www.ispop.cz, každý rok nejpozději do 31. 3. za celý ústav.

K dalším povinnostem podnikového ekologa v této oblasti patří kontrola a čištění spalinových cest komínů, zajišťování a kontrola čištění klimatizačních systémů, pravidelná kontrola chladicích systémů, hlášení havárií bezprostředně po jejich zjištění, nejpozději do 24 hod.

Ochrana vod a půdy

Povolení od vodoprávního úřadu, kde se stanoví rozsah, účel, povinnosti a podmínky, ÚKZÚZ má. To je potřebné, pokud jde o povrchové vody a obecné nakládání s nimi anebo jde-li o podzemní vody, či vypouštění odpadních vod.

Četnost měření odpadních vod je 2x ročně, emisní limity stanovené vodoprávním úřadem jsou nepřekročitelné. Vedoucí oddělení mají povinnost hlásit a předložit výsledky objemu znečištění vypouštěných vod hlavnímu ekologovi, který potom svodně za celý ÚKZÚZ podá hlášení prostřednictvím webového formuláře na stránkách www.ispop.cz. V případě, že je na nějakém pracovišti provozována bezodtoková jímka, je zajištěn její pravidelný vývoz.

V případě jakékoliv havárie většího rozsahu má ÚKZÚZ vypracovaný havarijní plán, za který zodpovídá podnikový ekolog. ÚKZÚZ tímto dává jasně najevo, že provádí preventivní opatření a nese s tím související náklady, ukazuje jasný postoj, že v případě nehody, či způsobení ekologické újmy na přírodních stanovištích se stává zodpovědným za daný stav, který má zájem řešit.

Chemické látky a chemické směsi

Tyto látky jsou děleny v ÚKZÚZ následovně:

- Vysoce toxické
- Toxické
- Žíravé
- Dráždivé
- Zdraví škodlivé
- Extrémně hořlavé
- Vysoce hořlavé
- Oxidující
- Nebezpečné pro vodní organizmy

Zaměstnanci musí být prokazatelně seznámeni s bezpečnostními listy v rámci školení BOZP (Bezpečnost a ochrana zdraví při práci). Pracovníci, kteří s nebezpečnými látkami manipulují, jsou seznámeni a proškoleni prostřednictvím ekologa podniku.

Obaly od nebezpečných látek a směsí musí být označeny následujícími údaji:

- Obchodní název látky nebo směsi
- Obchodní firma, telefon, dodavatel
- Chemický název nebezpečné látky či směsi
- Výstražné symboly
- Standardní věty specifické rizikivosti H-věty (věty rizik)
- Standardní pokyny pro bezpečné zacházení P-věty (preventivní věty)
- Hmotnost nebo objem
- Náležitosti stanovené pro nebezpečnou směs

Za skladování a evidenci těchto látek je zodpovědný samostatně každý útvar, evidence je vedena v písemné nebo elektronické podobě. V evidenci je nutno uvádět datum příjmu a výdeje látky a jméno odpovědné osoby. Látky, které jsou označeny jako vysoce toxické, se musí skladovat v uzamčené skříni odděleně od ostatních nebezpečných látek a směsí. Zároveň jsou tyto sklady vybaveny lékárníčkou první pomoci, vodou, osobními ochrannými pracovními pomůckami, soupravou pro likvidaci látky či směsi a hasicím přístrojem.

Prázdné obaly se předávají výrobci či dodavateli, který do ústavu chemickou látku dodává. Ten poté zajistí jejich ekologickou likvidaci.

Prevence závažných havárií

V rámci prevence závažných havárií jsou vedoucí zaměstnanci povinni zpracovat seznamy všech nebezpečných látek v objektu. Každá taková látka musí být klasifikována. V případě, že ji nelze zařadit, je třeba vypracovat protokol o nezařazení, který poté schvaluje ředitel ústavu. Mezi nejzákladnější povinnosti vedoucích zaměstnanců patří spolupracovat s hlavním ekologem při vytváření a klasifikaci seznamu nebezpečných látek. Další důležitou povinností je spolupracovat na vytvoření havarijního plánu pro daný objekt. Hlavní koordinátor a podnikový ekolog v jedné osobě má za úkol kontrolovat a metodicky vést oblast prevence a závažných havárií.

5. Metodika

V této práci byla použita následující metodika:

1/ V prvním kroku došlo ke kvalifikovanému výzkumu a oslovení spektra organizací a odborníků, kteří se EMS (environmentální management) zabývají. Byly osloveny tyto organizace:

- certifikační agentura PRO-CERT
- Agentura CENIA
- poradenská agentura EVNIROS
- ministerstvo životního prostředí

zda mohou poskytnout seznam organizací ve státní či veřejné správě, které jsou certifikovány dle ISO 14001 či EMAS. Dále orgány státní správy a samosprávy a podniky. Praktické dotazování probíhalo od září 2017 na několika správních a veřejných institucích v rámci celé ČR. Zde také proběhla diskuse a byla řešena následující problematika:

- návrh dotazníků
- formulace otázek
- vhodnost využití EMS / EMAS u státní správy

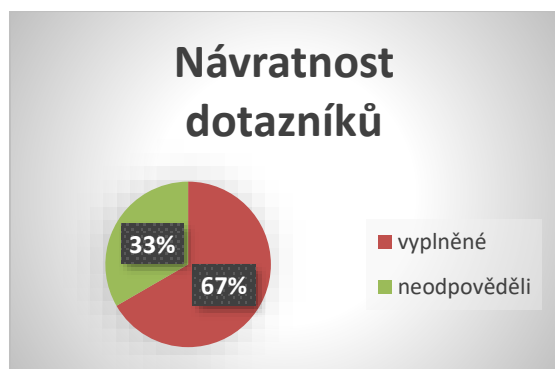
2/ Ve druhém kroku došlo na zaměření na určitá města a organizace, která již certifikaci mají, nebo měly, ale již ji neobnovily.

3/ Ve třetím kroku došlo k zaslání samotného dotazníku do organizací s certifikací ISO 14001 nebo EMAS. Vyplněné dotazníky jsou přílohou tohoto textu.

Přikládám tabulku č. 5 dotazovaných organizací: (Zdroj: vlastní zpracování)

EMS/EMAS ANO/Ne	Název organizace	Certifikace / poznámka
ANO	Město Chrudim – dotazník zaslán	EMAS platný do 10. 12. 2018
ANO	Městský úřad Jilemnice – dotazník zaslán	EMAS platný do 13. 7. 2018
ANO	Krajský úřad MS Kraje – dotazník zaslán	EMAS platný do 12. 9. 2018
NE	ÚKZÚZ	V současné době certifikace dle ISO 9001; nezvažuje zavedení ISO 14001, zásady ISO 14001 jsou zavedeny ve strategii organizace.
ANO	Magistrát města Plzeň – dotazník zaslán	ISO 14001
ANO	Magistrát města Frýdek-Místek- d. zaslán	ISO 14001
ANO	Magistrát města Ostrava -d. zaslán	ISO 14001
EMAS měl, již nemá	Ministerstvo životního prostředí	EMAS nebyl obnoven z důvodu změny vedení, resp. politického rozhodnutí
EMAS i ISO 14001 měl, již nemá	Obecní úřad Vsetín	EMS nebyl obnoven z důvodu změny vedení, resp. politického rozhodnutí
ISO 14001 měl, již nemá	Služby města Pardubice	Certifikace ukončena ke dni 31. 7. 2011, důvod neuveden

Spolu s rozeslanými dotazníky ohledně přínosů pro státní a veřejné instituce byly organizace dotazovány na prodlužování certifikace. Vyplněné dotazníky jsou vloženy v příloze. Níže je vložena graf: návratnost dotazníků: (zdroj: vlastní zpracování)

(Graf č. 2 Návratnost dotazníků)

Dotazování bylo provedeno formou e-mailové komunikace, anketou, osobní návštěvou na MŽP a řízeným rozhovorem v ÚKZÚZ. Osloveným organizacím byly položeny následující dotazy:

- Budete se certifikovat i po skončení současného období?
- Co je vaší hlavní motivací k certifikaci?
- Ovlivní certifikace chod vaší organizace?
- Co považujete za největší přínosy po zavedení certifikace?

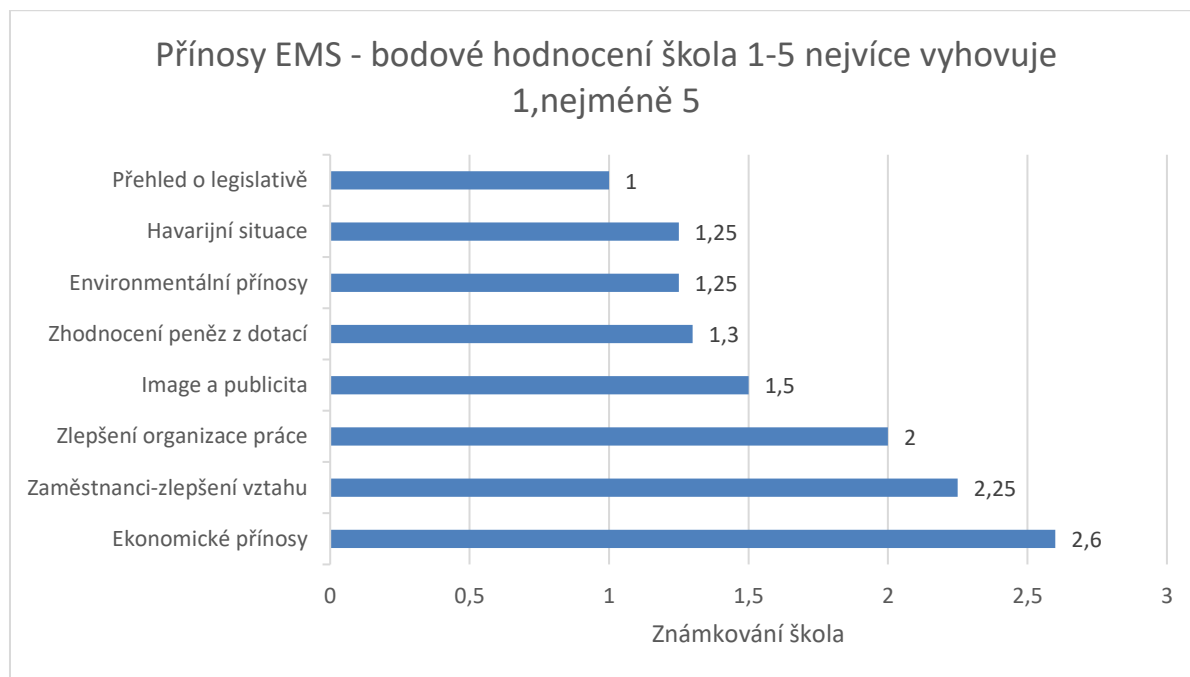
Vrácené vyplněné anketní dotazníky jsou uvedeny v příloze.

6. Výsledky

Z odpovědí organizací byly vyvozeny závěry a přínosy pro organizace. Zároveň byl navržen postup (viz kapitola 6.1), jak by i ostatní organizace ve státní správě mohly dosahovat certifikace a jak a proč by mohly být motivovány k tomu, aby o certifikaci požádaly. Současně s tím proběhl řízený rozhovor s odpovědným pracovníkem v ÚKZÚZ – ředitelem odboru auditu a řízení kvality. Byla projednána současná metodika a byly zvažovány možnosti zavedení certifikace ISO 14001. Byl prakticky zjištěn stav a možnosti současné certifikace dle ISO 9001: 2015 a ředitel odboru byl dotazován na překážky a přínosy ohledně přechodu na ISO 14001.

Zástupce MŽP v rozhovoru uvedl význam tzv. zeleného nakupování pro rozvoj EMAS. V roce 2017 schválila vláda usnesení č. 531/2017 o Pravidlech uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy. Toto usnesení vlády pověřuje MŽP zveřejněním Metodiky, jenž bude sloužit jako možný podklad pro zadavatele, kteří budou chtít uplatnit environmentální požadavky při zadání veřejných zakázek, či přímých nákupech. V Metodice je EMAS zmíněn s tím, že se do budoucna počítá s větším důrazem na jeho uplatňování. Jak již bylo uvedeno výše, pro EMAS by měl v metodice vzniknout samostatný „metodický list“.

Bylo zjištěno, že zavedení systému EMAS či certifikace dle ISO 14001 přináší organizacím spoustu přínosů, které ony samy považují za důležité. Zde je uvádím v grafu, oznámkované jako ve škole. (Zdroj: vlastní zpracování).

(Graf č. 3 Zprůměrované přínosy EMS)

„Stále více podniků v ČR považuje odpovědné a etické chování k zaměstnancům a prostředí, v němž působí za podmínku dlouhodobé prosperity.“ (Kašparová, Kunz 2013).

„Zavedením systému EMAS krajský úřad deklaruje, že v rámci své činnosti dbá na ochranu životního prostředí, a že při poskytování služeb či realizaci dalších aktivit jsou zvažovány také dopady na životní prostředí.“ (úřad Moravskoslezského kraje).

Jak uvádí oslovené organizace, mezi hlavní přínosy zavedení systému EMAS v podmínkách veřejné správy patří:

- Zkvalitnění řízení – EMAS je primárně systémem managementu a jako takový dokáže zabezpečit zvýšení kvality v oblasti řízení úřadu a jeho interních procesů, přehled v řídicí a provozní dokumentaci apod.

- Environmentální přínosy – zavedením systému a realizací následných opatření prokazatelně dochází ke snižování spotřeby energií, vody, kancelářských potřeb, a dalších materiálů, stejně tak ke snížení produkovaného množství odpadů apod.; přístup založený na EMAS má výrazný preventivní charakter.
- Ekonomické přínosy – systém přináší snížení provozních nákladů, a to zejména díky snížení spotřeby položek uvedených výše.
- Zlepšení image – organizace získá pověst environmentálně odpovědného subjektu, dochází ke zlepšení vztahů s veřejností i dalšími subjekty v regionu.
- Zaměstnanci – díky systému pravidelných školení je průběžně zvyšováno vědomí zaměstnanců o životním prostředí a environmentálně šetrném chování (v pracovním procesu i běžném občanském životě); dochází ke zlepšování pracovního prostředí.
- Příklad – organizace ukazuje příklad environmentálně zodpovědného chování pro ostatní, mj. může sloužit jako příklad metodiky (metodická podpora) pro municipality v regionu či jiné příspěvkové organizace. Vzor pro občany a místní obyvatele.
- Zelené nakupování – jedná se o uplatňování environmentálních kritérií při zadávání veřejných zakázek či při nákupech – to znamená, že organizaci nejde pouze o cenu, ale významně se zajímá o environmentální charakteristiky nakupovaných výrobků a služeb. Může se projevit také ve formě šetrného využívání služebních vozidel, sdílení vozů a sledování spotřeby pohonných hmot.

Největší přínosy, které zavedení principů environmentálního managementu (v rámci systému řízení kvality dle ISO 9001) přineslo ÚKZÚZ, patří jednoznačně zlepšení systému administrativy a její vnitřní řízenosti. V rámci toho se jedná především o následující specifické přínosy:

- Řídící a kontrolní mechanismy – popis kompetencí pravomocí a odpovědností v obecné rovině v organizačním řádu, v konkrétní rovině v pracovních a služebních náplních.
- Organizace práce – zlepšila se návaznost organizace práce a stanovení organizačních struktur. V případě organizačních změn se organizace snaží

vycházet z organizace práce. Zaměstnanci si uvědomují, k čemu jsou dobré řídicí mechanismy a kontroly.

- Metodická podpora – velmi pěkně napsaný systém metodik se strukturou, která je použitelná a způsob, jak prakticky aplikovat požadavky ze zákona srozumitelným způsobem. Zaměstnanci začali vnímat metodické podpory pozitivně a chápat jejich smysl a podporu.

Byla potvrzena hypotéza, že zavedení systému environmentálního managementu nemá vliv na činnosti spojené se státní či veřejnou správou. Tyto lze vykonávat i bez certifikace, jak samy organizace uvádí, ovšem z důvodu větší efektivity a celkového zlepšení pohledu veřejnosti na tyto organizace, samy organizace uznávají, že v certifikaci chtějí pokračovat a udržet si dobrý image a vztah s veřejností.

- EMS lze uplatnit ve všech organizacích, které si přejí:
- zavést a udržovat a zlepšovat svůj systém environmentálního managementu
- ujistit se o shodě své činnosti s environmentální politikou, kterou vyhlásily
- prokázat tento soulad zájmovým skupinám
- prokázat soulad s normou ISO 14001 či EMAS

Zároveň se ukázalo, že organizace ve státní správě volí raději formu alternativy, což znamená, nenechat se certifikovat, systém nastavit a udržovat, ale bez finančního zatížení certifikace. Mnoho organizací státní správy a samosprávy volí registraci v dobrovolném registru „Veronica“ (<http://www.veronica.cz/priklady-dobre-praxe>), kde sdílí své postřehy ohledně:

- zásad EMS bez certifikace
- neustálého zlepšování image a příkladného postoje k životnímu prostředí
- možnosti využití dotací ke kontrole nákladů spojené se šetřením vstupními materiály a energiemi
- snižování počtu neshod a ekologicky příznivý provoz úřadu

6.1. Návrh postupu zavedení EMS ve státní správě

Některé organizace uvádí, že zavedení certifikace nejprve delší dobu zvažovaly, a to především kvůli výše zmíněné administrativní a časové zátěži, která je spojena se zaváděním certifikace. Z výzkumu vyplývá, že by bylo vhodné na celý proces vyčlenit, v závislosti na velikosti organizace, 3 roky z důvodu nepružnosti a rozsáhlosti některých státních organizací a mechanismů.

První rok by probíhala příprava v rámci organizačních struktur organizace. Prakticky to znamená ustavit nezávislý tým expertů, který v průběhu roku projedná a sjednotí postupy v jednotlivých organizačních sekcích dané organizace. Jak z výzkumu vyplynulo, je velmi důležité, aby tento tým byl nezávislý a byl podřízen přímo nejvyššímu vedení. Je vhodné, aby součástí týmu byl vždy zástupce jednotlivé sekce určité organizační struktury. Tento tým expertů rozumí a chápe potřeby organizace a zároveň „rozumí“ jazyku normy. V praxi se ukázalo, že „tlumočí“ požadavky normy na potřeby organizace a seznamuje s ní ostatní zainteresované pracovníky. V tomto prvním roce by také mělo být projednáno financování a časové hledisko pracovního týmu ustanoveného k zavedení.

Dotazování v rámci řízeného rozhovoru ukazuje jako nejlepší variantu k zavedení certifikace v organizaci ve státní správě zvolit „Projekt zavedení EMS“. Projekt je časově ohraničen a jsou z něho vidět jasné a měřitelné výsledky.

Ve **druhém roce** by probíhala implementace neboli zavádění požadavků normy ISO 14001 či EMAS do organizace – tj. provedení environmentálního přezkumu, formulace environmentální politiky, definování významných environmentálních aspektů, zavedení konkrétních postupů a opatření atd. Za předpokladu, že organizace usiluje o certifikaci EMAS, zpracuje environmentální prohlášení.

Ve **třetím roce** by proběhla samotná certifikace či ověření a registrace certifikačním orgánem.

Také bylo zjištěno, že by bylo vhodné ustanovit v rámci organizace pracovní skupinu, která se bude zabývat pouze environmentálním přezkumem a bude komunikovat za celou organizaci s certifikačním orgánem. Po získání certifikace, bude tento tým expertů zodpovědný za udržování certifikátu v organizaci. To klade další

nároky na mzdové a časové požadavky na pracovní tým expertů. Ovšem za předpokladu, že bude tento přezkum financován z dotací, je možné náklady spojené s tímto pracovním týmem zahrnout pod náklady v rámci dotace na přezkum. V současné době se bude rozvíjet Národní akční plán pro EMAS. V rámci tohoto plánu bude sestaven návrh účinné podpory v oblasti EMAS a způsob koordinace.

„Jako jeden z nejužitečnějších opatření v rámci tohoto plánu se osvědčil postup finanční podpory organizací, které EMAS zavedou.“ (Tisková zpráva projektu ENHANCE, agentura CENIA).

Po prvotních nákladech bude docházet jednoznačně k přínosům pro organizace, a to formou snižování nákladů v dané organizaci v ekonomické a provozní sféře, dojde k jasnějšímu definování rolí a projednají se také potencionální slabiny. Významný pozitivní dopad je sledován také v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a společenské odpovědnosti organizace. Je však nutností počítat s udržovacími náklady.

6.1.1. Příklady dobré praxe

Magistrát Města Plzeň (MMP) držitel ceny Ministerstva vnitra za kvalitu a inovaci ve veřejné správě ročník 2012 – výňatek z bodu Implementace řešení ze závěrečné zprávy řešení: „Projekt zavedení EMS vycházel z poznatků a závěrů analýzy (externě zpracované) a zejména z požadavků normy. Během implementace byly aplikovány požadavky stanovené v kapitolách normy s výjimkou kapitoly 7.3 Návrh a vývoj, který byl s ohledem na vykonávanou činnost MMP ze systému řízení vyloučen.

Tajemníkem MMP byl jmenován projektový tým skládající se ze zástupců kanceláře tajemníka (auditor systému QMS, manažer kvality, správce dokumentace), zástupců odboru vnitřní správy (správci budov, specialisté na požární ochrany, bezpečnost práce, odpady) a zástupce odboru životního prostředí. Projektový tým připravoval program a podklady pro další práci na projektu v rámci celého MMP, organizoval školení, zajišťoval vydávání aktualizované i nové dokumentace, včetně připomínkového a schvalovacího řízení.

Členové projektového týmu byli vyškoleni v problematice požadavků normy a základní legislativě vztahující se k EMS a MMP.

V první etapě vznikl přehled potřebné dokumentace – tzn. dokumentace nově zpracovávané (zejména se jednalo o identifikaci a hodnocení environmentálních aspektů, identifikaci právních a ostatních požadavků EMS, stanovování programů a obecné požadavky k ochraně životního prostředí v rámci MMP) a dokumentace nutné k aktualizaci (doplnění dokumentů o požadavky EMS). Dále byli určeni garanti za aktualizaci nebo vytvoření těchto dokumentů.

Tajemník MMP stanovil a vydal koncepci EMS, která slouží jako nástroj k plnění cílů, resp. programů EMS. Pro ověření funkčnosti a efektivnosti EMS a jako nástroj dalšího zlepšování systému byl aktualizován stávající systém interních auditů kvality QMS (ISO 9001) o audity EMS (ISO 14001).“ (závěrečná zpráva z řešení, bod č. 4.3 implementace řešení – kráceno, 2012)

7. Diskuze

Je třeba si uvědomit, jak křehké a důležité otázky certifikace a systém EMS řeší. Jde o životní prostředí, ale také u mnoha firem a organizací o peníze. „Není jednoduché změnit chování miliard lidí, pokud jim nechceme přímo dirigovat a diktovat, co vše smějí a nesmějí, a ani i kdyby se o to někdo pokusil, pak není jisté, že dosáhne toho, co by chtěl, i kdyby působilo klimatické změny, a jaké tyto prostředky jsou a také jaké mají nebo by měly náklady.“ (Zajíček, 2012)

Jedním z hlavních úkolů ÚKZÚZ je kontrola žadatelů o dotace od Ministerstva zemědělství. V rámci těchto kontrol je také prověřován postoj jednotlivých organizací a OSVČ k životnímu prostředí. Jak uvádí příručka MZe: „Vyplácení přímých plateb a dalších podpor je podmíněno plněním podmínek udržování půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu, dodržováním povinných požadavků na hospodaření v oblasti životního prostředí a změny klimatu.“ (Kontrola podmíněnosti, 2017).

Jinými slovy řečeno: organizace, která chce čerpat dotace z MZe, musí také dodržovat všechny pokyny k ochraně životního prostředí. V případě porušení jakéhokoliv zákona, lze dotace bez náhrady odebrat.

U kontrolovaných subjektů se např. také kontroluje manipulace se závadnými látkami a přípravky na ochranu rostlin. ÚKZÚZ kontroluje ochranu povrchových a podzemních vod, blízkého okolí a životního prostředí. Organizace musí prokázat, že dokáže zamezit vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních.

Další z oblastí kontroly je skladování závadných látek tak, aby nedošlo k úniku, zkouška těsnosti potrubí – 1x za 5 let, půdo-ochranné technologie u půd silně ohrožených vodní erozí.

Regulace škodlivých organismů, např. bolševníku velkolepého u zemědělských či lesnických subjektů, je další z mnoha oblastí, na které se vztahuje poskytování dotací. Když si toto převedeme na lesnické organizace, zde jsou za významné škodlivé organismy považováni např. lýkožrouti. I zde je jednoznačně podmíněno čerpání dotací do soukromých lesů ochranou lesa. Ochranou lesa se rozumí udržovat les v co nejlepší kondici, provádět ochranná opatření a poskytovat součinnost kontrolnímu orgánu.

Z uvedeného vyplývá, že dobrovolná certifikace či zavedení systému EMAS je jednoznačně pro organizaci výhodou. A to z toho důvodu, že organizace v podstatě nutí ke každoročním kontrolám a lepším výsledkům už kvůli tomu, aby jí nebyly odebrány dotace. Mnoho organizací si uvědomuje, že ochrana životního prostředí není jednoduchou a levnou záležitostí a že poškozování životního prostředí vyvolává náklady. To ukazuje, že organizace jsou si vědomy těchto nákladů, které mohou zahrnout do svého účetnictví.

„Úkolem environmentálního účetnictví je uspokojit informační požadavky a potřeby všech zainteresovaných stran.“ (Hájek, 2011).

S takovou organizací, která komunikuje s veřejností, poskytuje výsledky přezkumu na svých webových stránkách, má navenek dobrou PR (public relation – vztahy s veřejností) prezentaci a ukazuje kladný postoj k životnímu prostředí, se i většinová populace ráda ztotožní.

8. Závěr

Závěrem lze potvrdit hypotézu, že zavedení EMS nemá vliv na zabezpečování odborných činností státní správy. Zároveň se však ukazuje, že je velmi vhodným dobrovolným nástrojem ke získání lepšího vztahu s veřejností. Úřad tím vyjadřuje postoj, že stav životního prostředí mu není lhostejný. Při srovnání jednotlivých přínosů s podniky můžeme vysledovat jiné typy přínosů, a to je hlavně image, udržitelnost úřadu ve volbách a vhodně zhodnocené dotace. Oproti podnikům, kde hraje hlavní roli převážně výhoda nad konkurencí a lepší možnost získání státní zakázky.

Hlavním vodítkem pro zvolení systému kvality či EMS by měla být především kritéria spojená s činnostmi organizace z pohledu hlavních rizikových faktorů dané organizace. Je na organizaci, jestli vůbec a jaký systém kvality či EMS si vybere, ale jedno je jisté, že má smysl zavádět pouze ten systém, který přináší významný dopad na prevenci rizik a tím na celkové zlepšování chodu organizace.

Jak uvádí autoři Podnikového řízení Váchal a Vochozka: „Zavedení systému jakosti dle ISO je důležitým krokem ke sledování kvality. Další výhodou je sjednocení postupů při řešení operací ve všech úrovních procesů, a tudíž srozumitelnost pro následnou kontrolu, úpravy, zlepšení a vyhodnocování jednotlivých kroků a operací.“ (Váchal, Vochozka, 2013)

Jako nevýhodu uvádí autoři velkou administrativní náročnost. Toto potvrzují i kolegové z ÚKZÚZ a lze to jednoznačně vidět na množství času, které je třeba věnovat důsledné přípravě na externí audit. Interní audit se provádí každoročně, a to dle vnitřního organizačního pokynu. I tomuto je třeba věnovat dostatek času, nicméně přípravy na certifikaci externím certifikačním orgánem obvykle zaměstnají všechny vedoucí pracovníky na delší čas. Což lze také chápat jako jeden velký společný úkol, který organizaci vnitřně stmeluje.

Zároveň je možno potvrdit, že zavedení certifikace, ať už EMAS či ISO, přináší jednoznačnou výhodu nad náklady. Jak uvádí zpráva z dozorového auditu u ÚKZÚZ: „Organizace disponuje velmi funkčním odborem řízení kvality a dostatkem vysoce kvalifikovaných interních auditorů, kteří zároveň poskytují konzultace jednotlivým vedoucím. Celkově je systém řízení kvality na velmi vysoké úrovni včetně zohlednění rizik a dopadů legislativních změn.“

Tento i jiné systémy lze chápat jako neustále tepající procesy, na kterých je nutno neustále pracovat a průběžně je zlepšovat.

9. Zdroje a literatura

ATKINSON, Richard C. a kol. *Public Sector Collaboration for Agricultural IP Management* [online]. American Association for the Advancement of Science, New York: Science, New Series, Vol. 301, No. 5630 (Jul. 11, 2003), pp. 174-175, 2003 [cit. 2018-02-13]. Science (7/11/03) DOI: <http://www.jstor.org/stable/3834773>. Dostupné z: <https://www-jstor-org.infozdroje.czu.cz/stable/pdf/3834773.pdf?refreqid=excelsior%3Af43a5d93ea98b9d80f49ae4ec137ed65>

BURGUET, Suarez a Saz-Lalazar PEREZ, 1998. Environmental management of protected areas in Spain : the recreational use value of L'Alburera Natural Park: 1st International Conference on Ecosystems and Sustainable Development, October 14-16th, 1997. In: *Ecosystems and sustainable development: Book Series: Advances in ecological sciences*. 1. Peniscola, Spain: Web of Science, s. 305-316. ISBN 1-85312-502-4. ISSN 1369-8273.

BURRITT, RL, 2005. Environmental risk management and environmental management accounting - Developing linkages. *Implementing Environmental Management Accounting: Status and Challenges Book: Eco-Efficiency in industry and science*. Dordrecht, Netherlands: Springer, 18, 123-141. ISSN 1-4020-3371-0

CENIA. *Česká informační agentura životního prostředí: Emas* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/node/373>.

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o ochraně krajiny a přírody: 123/2017 Sb.* In: 2017.

ČESKÁ REPUBLIKA. *Nářízení vlády č. 26/2016 Sb. o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády.*

ČSN EN ISO 14001 *Systémy environmentálního managementu*. Praha: ÚNMZ, 2016. 60 s.

DUPONT, Henry. *Environmental Management*. United States: Nova Science Publishers, 2012. pp. 214-228, ISBN 1613247338.

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT: *The ISO 14000 family of International Standards*. Geneva: ISO Central Secretariat, 2009. p. 9, ISBN 978-92-67-10500-0.

EUR-LEX European Union law. [Http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32013D0131](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32013D0131): logo EMAS [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/cs>.

ENHANCE. *Project summary* [online]. Europe, 2017 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://www.interregeurope.eu/enhance/>.

HÁJEK, Miroslav, J. HYRŠLOVÁ a G. RAJDLOVÁ. *Benefits of Environmental Management Systems*. Praha: Environmental Software Systems, pp. 510-515, 2013. ISBN 978-3-642-41150-2.

- HÁJEK, M. Úloha veřejných financí v řešení problémů a dopadů současné krize.. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 159s. ISBN 978-80-7357-609-7.
- HEJDA, Jan, 2004. *Vybrané společensko-vědní aspekty environmentálního managementu*. Praha: Oeconomica. 102 s. ISBN 80-245-0786-2.
- HESAN, A. Q. *Measuring the Impact of the Implementation of Environmental Management System on Company's*. Springer International Publishing, 2015. ISBN 978-3-319-17319-1.
- HUANG, Wan-Ling, Eric WELCH a Elizabeth CORLEY, 2014. Public sector voluntary initiatives: the adoption of the environmental management system by public waste water treatment facilities in the United States. *Journal of environmental planning and management: Web of Science*. Oxfordshire, England: Routledge journals, Taylor and Francis, 57(10), 1531-1551. DOI: 10.1080/09640568.2013.816630. ISSN 0964-0568.
- HYKŠ, Ondřej. *Česká společnost pro jakost: ISO 14001 – data per country and sector -1999 to 2016*. Praha, 2017.
- ISO 14001: 2004. *Iso.cz* [online]. [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.iso.cz/iso-14001>.
- Kontrola podmíněnosti: Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2017*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2017, pp. 6-12, ISSN 978-80-7437-357-5.
- KAŠPAROVÁ, Klára a Vilém KUNZ. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. Praha: Grada, 2013. pp 13-30, ISBN 978-80-247-4480-3.
- KLÓPFER, Walter. *Background and future prospects in life cycle assesment*. Frankfurt nad Mohanem, Springer, 2014, pp.116-117, ISBN 978-94-017-8697-3.
- KRAMER, Matthias a Heinz STEBEL a kol. 2005. *Mezinárodní management životního prostředí*. Svazek III. Praha: Beck. 550s. ISBN 80-7179-921-1.
- MAREK, Josef, 1996. *Obec, veřejnost a rozhodování o životním prostředí*. Vyd.1. Praha: Pražské ekologické centrum. 152 s. ISBN 80-901377-4-1.
- MARŠÁK, Jan, 2009. *Integrovaný registr znečišťování životního prostředí: Příručka pro ohlašování - dokument určený ohlašovatelům a orgánům státní správy k uskutečnění požadavků integrovaného registru znečišťování vyplývajících z legislativy*. Vyd.1. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky. 112s. ISBN 978-80-7212-514-2.
- MIŠÁK, Zbyněk. *Systémy environmentálního managementu*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2002. 84 s. ISBN 80-213-0878-8.
- MIŠÁK, Zbyněk a Karel PULKRAB. *Uplatnění systémů environmentálního managementu v lesním hospodářství*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. ISBN 978-80-213-1694-2.
- MONTEIRO, Sonia a Veronica RIBEIRO, 2017. The balanced scorecard as a tool for environmental management Approaching the business context to the public sector. *Management of environmental quality: Web of Science*. Yorkshire, England: Emerald group publishing, 28(3), 332-349. DOI: 10.1108/MEQ-11-2015-0201. ISSN 1477-7835.

PRO CERT. *Certifikační společnosti akreditovaná českým institutem pro akreditaci o.p.s.: ISO 9001, 14001* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.pro-cert.cz/>.

PROJEKT na podporu EMAS v České republice: *Tisková zpráva*. Praha: Cenia, Česká informační agentura životního prostředí, 2017.

PROJEKT BRAVER, http://www.env.cz/cz/odkazy_na_projekty, cit. 2018-02-03.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5608-0

RITSCHELOVÁ, Iva, Hájek MIROSLAV a Pulkrab KAREL. *Politika životního prostředí vybrané kapitoly*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí na Labem, 2006. 232 s. ISBN 80-7044-779-6.

RITSCHELOVÁ, Iva, 2009. *Liberalizace obchodu s environmentálním zbožím a službami*. Vyd.1. Praha: Linde. 287 s. ISBN 978-80-7201-797-3.

RUZEVICIUS, Juozas, 2009. Environmental Management Systems and Tools Analysis. *Inzinerine Ekonomika - Engineering Economics: Web of science*. Kaunas, Lithuania: Kaunas univ technol, (4), 49-59.

SHELDON, Christopher a Mark YOXON, 2006. *Environmental management systems : a step-by-step guide to implementation and maintenance*. 3rd. ed. London: Sterling, VA : Earthscan. 280 s. ISBN 9781844072576.

SIDIN, Samsir a Ajay K. MANRAI. *Proceedings of the 1997 World Marketing Congress: Developments in Marketing Science*. *Zpráva*. Springer International Publishing, 1997.

SPEJCHALOVÁ, Dana, 2012. *Management kvality, bezpečnosti a environmentu*. Vyd.1. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu. 171s. ISBN 978-80-86730-87-5.

ŠAUER, Petr a kolektiv, 2014. *Providing information for decision making in environmental management: young scholar's perspective*. Vyd.1. Litomyšl: Litomyšl Seminar Publishing. 125 s. ISBN 978-80-86709-21-5

ŠEFLOVÁ, Jitka a Jitka VLČKOVÁ, 2008. *Průvodce ochranou životního prostředí pro veřejnou správu*. Vyd.1. Praha: Institut pro strukturální politiku. 416 s. ISBN 978-80-86684-49-9.

ÚKZÚZ, *Hospodářský řád: Ekologie podniku*. Brno, 2016.

VÁCHAL, Jan a Marek VOCHOZKA. *Podnikové řízení*. Praha: Grada Publishing, 2013, pp. 522-526, ISBN 978-80-247-4642-5.

VEBER, Jaromír, 2002. *Ekologický management*. CR 291. multimedium (CD).

WATSON, Kevin, Beate KLINGENBERG a Tom GEURTS. *Management of Environmental Quality: An International Journal*. London: Emerald Group Publishing Limited, 2004. p. 259, ISBN 1477-7835.

WATTS, John, 1996. *Accounting in the business environment*. 2.ed. London: Pitman. 818 s. ISBN 0-273-61560-2

WIENGARTEN, Frank. The adoption of multiple certification standards: perceived performance implications of quality, environmental and health & safety certifications. *Production Planning & Control The Management of Operations*. 2016, (Volume 28, 2017 - 2), 131-141. DOI: <https://doi-org.infozdroje.czu.cz/10.1080/09537287.2016.1239847>.

WIRLAND, Dušan, 2012. *Závěrečná zpráva z řešení*. MMP (Magistrát města Plzeň).

Www.ukzuz.cz: *Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský* [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal>

ZAJÍČEK, Miroslav a Karel ZEMAN, 2012. *Obchodování s emisními povolenkami v EU*. Praha: Oeconomica. 101 s. ISBN 978-80-245-1872-5.

10. Přílohy:

Příloha č. 1 – Průběžná evidence odpadů

Příloha č. 2- Hlášení o produkci a nakládání s odpady za rok

Příloha č. 3 – Obsah identifikačního listu nebezpečného odpadu

Příloha č. 4 – Anketní dotazníky vyplněné od oslovených organizací

Průběžná evidence odpadů za rok:

IČO

0	0	0	2	0	3	3	8
---	---	---	---	---	---	---	---

IČZÚJ provozovny

--	--	--	--	--	--

Identifikační Číslo provozovny

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Pořadové číslo	Zařazování odpadu			Množství odpadu (tuny)		Kód způsobu nakládání	Partner	Číslo osvědčení
				Celkem (+)	Z toho dle sloupce 7 (-)		IČO, obchodní firma/název/jméno, IČZ/IČP, název, adresa a IČZÚJ provozovny	
	Katalogové číslo odpadu	Kategorie odpadu	Název druhu odpadu					
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Hlášení o produkci a nakládání s odpady

Vykazovaný rok:

Hlášení určeno pro ORP (kód, název):

List č. 1 – Identifikace původce nebo oprávněné osoby

Strana č.
Celkový počet stran hlášení

Původce nebo oprávněná osoba				Samostatná provozovna														
IČO:	0	0	0	2	0	3	3	Identifikační číslo provozovny (IČP):										
Název původce nebo oprávněné osoby:				Název provozovny:														
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský																		
Ulice, č. p., č. o.:				Hroznová 2				Ulice, č. p., č. o.:										
Obec:				Brno				Obec:										
PSČ:				6 5 6 0				PSČ:										
Kód ORP:				6 2 0				Kód ORP:										
IČZÚJ :				5 5 0 9 7				IČZÚJ :										
Datum vyhotovení hlášení:								Hlášení vyplnil:										
				Tel.:				E-mail:										
				Pro zařízení bylo vydáno integrované povolení:				Ano ☐										
								Ne ☐										
				PID (IPPC kód zařízení):														
				Provozovna je zapojena do systému sběru komunálního odpadu obce				Ano ☐										
								Ne ☐										
				Katalogová čísla odpadů, s nimiž je zapojena do obecního systému nakládání s komunálními odpady:														

List č. 2 - Hlášení o produkci a nakládání s odpady za vykazovaný rok

IČO

0	0	0	2	0	3	3	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Identifikační číslo provozovny (IČP)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IČZÚJ provozovny

--	--	--	--	--	--	--	--

Pořad ové číslo	Zařazování odpadu			Množství odpadu (tuny)		Kód způsobu nakládání	Partner	Číslo osvědčení
	Katalogové číslo odpadu	Kategorie odpadu	Název druhu odpadu	Celkem (+)	Z toho dle sloupce 7 (-)		IČO, obchodní firma/název/jméno, IČZ/IČP, název, adresa a IČZÚJ provozovny	
							8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Tabulka způsobů nakládání s odpady

Původ odpadů	Kód	Množství odpadu +/-	Partner
Produkce odpadu (vlastní vyprodukovaný odpad)	A00	(+)	NE
Odpad převzatý od původce, jiné oprávněné osoby (sběr, výkup, shromažďování), nebo jiné provozovny	B00	(+)	ANO
Množství odpadu převedené z minulého roku (zůstatek na skladu k 1. lednu vykazovaného roku)	C00	(+)	NE
Způsob nakládání s odpady			
Využívání odpadů			
Využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie	XR1	(-)	NE
Získání /regenerace rozpouštědel	XR2	(-)	NE
Získání/regenerace organických látek, které se nepoužívají jako rozpouštědla (včetně biologických procesů mimo kompostování a biologickou dekontaminaci)	XR3	(-)	NE
Recyklace/znovuzískání kovů a kovových sloučenin	XR4	(-)	NE
Recyklace/znovuzískání ostatních anorganických materiálů	XR5	(-)	NE
Regenerace kyselin a zásad	XR6	(-)	NE
Obnova látek používaných ke snižování znečištění	XR7	(-)	NE
Získání složek katalyzátorů	XR8	(-)	NE
Rafinace použitých olejů nebo jiný způsob opětovného použití olejů	XR9	(-)	NE
Aplikace do půdy, která je přínosem pro zemědělství nebo zlepšuje ekologii	XR10	(-)	NE
Využití odpadů, které vznikly aplikací některého z postupů uvedených pod označením R1 až R10	XR11	(-)	NE
Předúprava odpadů k aplikaci některého z postupů uvedených pod označením R1 až R11	XR12	(-)	NE
Skladování materiálů před aplikací některého z postupů uvedených pod označením R1 až R12 (s výjimkou dočasného skladování na místě vzniku před sběrem) k 31. prosinci vykazovaného roku	XR13	(-)	NE
Odstraňování odpadů			
Ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování)	XD1	(-)	NE

Úprava půdními procesy (např. biologický rozklad kapalných odpadů či kalů v půdě, apod.)	XD2	(-)	NE
Hlubinná injektáž (např. injektáž čerpatelných kapalných odpadů do vrtů, solných komor nebo prostor přírodního původu, apod.)	XD3	(-)	NE
Ukládání do povrchových nádrží (např. vypouštění kapalných odpadů nebo kalů do prohlubní, vodních nádrží, lagun, apod.)	XD4	(-)	NE
Ukládání do speciálně technicky provedených skládek (např. ukládání do oddělených, utěsněných, zavřených prostor izolovaných navzájem i od okolního prostředí, apod.)	XD5	(-)	NE
Biologická úprava jinde v této příloze nespecifikovaná, jejímž konečným produktem jsou sloučeniny nebo směsi, které se odstraňují některým z postupů uvedených pod označením DI až D12	XD8	(-)	NE
Fyzikálně-chemická úprava jinde v této příloze nespecifikovaná, jejímž konečným produktem jsou sloučeniny nebo směsi, které se odstraňují některým z postupů uvedených pod označením D1 až D12 (např. odpařování, sušení, kalcinace)	XD9	(-)	NE
Spalování na pevnině	XD10	(-)	NE
Konečné či trvalé uložení (např. ukládání v kontejnerech do dolů)	XD12	(-)	NE
Úprava složení nebo smíšení odpadů před jejich odstraněním některým z postupů uvedených pod označením D1 až D12	XD13	(-)	NE
Úprava jiných vlastností odpadů (kromě úpravy zahrnuté do D13) před jejich odstraněním některým z postupů uvedených pod označením D1 až D13	XD14	(-)	NE
Skladování materiálů před jejich odstraněním některým z postupů uvedených pod označením DI až D14 (s výjimkou dočasného skladování na místě vzniku před shromážděním potřebného množství) k 31. prosinci vykazovaného roku	XD15	(-)	NE
Ostatní			
Využití odpadů na povrchu terénu s výjimkou využití odpadů na skládce	XN1	(-)	NE
Předání kalů ČOV k použití na zemědělské půdě	XN2	(-)	ANO
Předání jiné oprávněné osobě (kromě přepravce, dopravce), nebo jiné provozovně	XN3	(-)	ANO
Zůstatek na skladu k 31. prosinci vykazovaného roku	XN5	(-)	NE
Přeshraniční přeprava odpadu z členského státu EU do ČR	BN6	(+)	ANO
Přeshraniční přeprava odpadu do členského státu EU z ČR	XN7	(-)	ANO
Předání (dílů, odpadů) pro opětovné použití	XN8	(-)	ANO
Zpracování autovraku	XN9	(-)	NE

Prodej odpadu jako suroviny („druhotné suroviny“)	XN10	(-)	ANO
Využití odpadu na rekultivace skládek	XN11	(-)	NE
Ukládání odpadů jako technologický materiál na zajištění skládky	XN12	(-)	NE
Kompostování	XN13	(-)	NE
Biologická dekontaminace	XN14	(-)	NE
Protektorování pneumatik	XN15	(-)	NE
Dovoz odpadu ze státu, který není členským státem EU	BN16	(+)	ANO
Vývoz odpadu do státu, který není členským státem EU	XN17	(-)	ANO
Zpracování elektroodpadu	XN18	(-)	NE
Převzetí zpětně odebraných některých výrobků nebo zpětně odebraných elektrozařízení od právnické osoby nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání, která zajišťuje zpětný odběr podle § 37k nebo § 38 zákona nebo převzetí odpadů od nepodnikajících fyzických osob - občanů	BN30	(+)	ANO
Odpad po úpravě, když nedošlo ke změně katalogového čísla odpadu	BN40	(+)	NE
Inventurní rozdíl - vyrovnání nedostatku odpadu	XN 50	(+)	NE
Inventurní rozdíl - vyrovnání přebytku odpadu	XN53	(-)	NE
Staré zátěže, živelní pohromy, černé skládky apod.	XN60	(+)	NE
Staré zátěže, živelní pohromy, černé skládky apod.	XN63	(-)	NE

Obsah identifikačního listu nebezpečného odpadu

1. Název odpadu (podle Katalogu odpadů):
2. Kód odpadu (podle Katalogu odpadů):
3. Kód podle ADR nebo COTIF:
4. Původce odpadu nebo oprávněná osoba: Obchodní firma/název: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Sídlo: Ulice: Obec a PSČ: IČO: IČZ (pokud je přiděleno): Osoba oprávněná jednat jménem původce odpadu nebo oprávněné osoby: Telefon/Fax: Razítko: Podpis:
5. Fyzikální a chemické vlastnosti odpadu:
6. Identifikace nebezpečnosti-Klasifikace nebezpečného odpadu:
7. Požadavky pro bezpečné soustředování a přepravu odpadu: 7.1 Technická opatření: 7.2 Doporučené osobní ochranné pracovní prostředky - dýchací orgány: - oči: - ruce: - ostatní části těla:
8. Opatření při nehodách, haváriích a požárech:

8.1 Opatření v případě náhodného úniku:

8.2 První pomoc:

8.3 Metody a materiály pro omezení úniku, další pokyny:

8.4 Protipožární vybavení (hasiva):

8.5 Významná telefonní čísla:

Jednotné tísňové volání: 112

Hasičský záchranný sbor: 150

Záchranná služba: 155

Policie: 158

9. Ostatní důležité údaje:

10. Identifikační list nebezpečného odpadu zpracoval:

Jméno a příjmení:

Telefon/E-mail:

Datum vyhotovení:

Podpis:

DOTAZNÍK K ZAVEDNÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU

NÁZEV ORGANIZACE: Statutární město Plzeň, Magistrát města Plzně

1/ Co bylo vaší hlavní motivací k zavedení systému env. managementu (ISO 14001) /EMAS? Manažersky a organizačně zastřešit činnosti MMP související nějakým způsobem s předpisy v oblasti životního prostředí, kromě toho tuto činnost začlenit do systému integrovaného řízení, jejíž součástí jsou i systém BOZP (bezpečnost a ochrana při práci) a systém QMS (což bych vysvětlil jako řídicí systém řízení).

2/Z čeho jste financovali zavedení (ISO 14001) /EMAS? Vlastní prostředky Úřadu správních agend v rámci MMP.

3/Jak dlouho trvala aplikace zavádění, využili jste nějakou metodiku k zavedení? Aplikace trvala cca jeden rok, metodiku jsme si museli vytvořit.

4/Byly potřeba další zdroje? (zaměstnanci, peníze). Zvládnuto v rámci vlastních zdrojů.

5/V čem vidíte největší přínosy? Systém se dostal do povědomí řadových zaměstnanců MMP. Byla též vytvořena jednotná pravidla zejména při nakládání s odpadem v rámci činnosti MMP.

6/Budete v certifikaci i nadále pokračovat? Ano. Certifikovali jsme ještě energetický management (norma ČSN ISO 50001), máme též vytvořen tzv. EFQM model excellence, což je samohodnotící model.

7/Víte o nějaké organizaci ve státní správě, která o zavedení env. managementu (ISO 14001/EMAS) uvažuje? V tuto chvíli nemám takovou informaci.

Zjištěné Přínosy: Označte jako ve škole, 1 jako nejvyšší přínos 5 nejnižší přínos- nevýznamný přínos.

Environmentální přínosy: 2

Ekonomické přínosy (nákladové úspory): 2

Image a publicita lepší vztah a postoj směrem k veřejnosti, (udržitelnost úřadu ve volbách): 2

Připravenost na havarijní situace: 2 (havarijně připraveni jsme byli i předtím)

Zlepšení organizace práce ve státní správě: 2

Vhodně zhodnocené peníze z dotace: -

Zlepšení vztahu se zaměstnanci: 2

Přehled o legislativě (máme přehled co kam a kdy hlásit): 1

Další dopište, co považujete za významný přínos a oznámujte:

Dále bych vás ráda poprosila, o sdělení, zda víte o nějaké další organizaci ve státní správě – mám na mysli obecní, krajský úřad, který má zavedený EMAS či ISO 1400

DOTAZNÍK K ZAVEDNÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU

NÁZEV ORGANIZACE: Krajský úřad Moravskoslezského kraje

1/ Co bylo vaší hlavní motivací k zavedení systému env. managementu (ISO 14001) /EMAS?

Zavedením systému EMAS krajský úřad deklaruje, že v rámci své činnosti dbá na ochranu životního prostředí, a že při poskytování služeb či realizaci dalších aktivit jsou zvažovány také dopady na životní prostředí.

Zavedení systému EMAS na krajském úřadě chápeme také jako dobrý signál pro všechny občany kraje i naše partnery v tom smyslu, že tím jasně vyjadřujeme, že stav životního prostředí nám není lhostejný.

2/Z čeho jste financovali zavedení (ISO 14001) /EMAS?

Z Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí.

3/Jak dlouho trvala aplikace zavádění, využili jste nějakou metodiku k zavedení?

Zavedení trvalo cca 24 měsíců, metodiku jsme nepoužili, postupovali jsme podle Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1221/2009 - EMAS III.

4/Byly potřeba další zdroje? (zaměstnanci, peníze)

Dotace byla poskytnuta ve výši 80 %, zbytek jsme doplatili se svého rozpočtu byl vyčleněn jeden zaměstnanec na systém EMAS.

5/V čem vidíte největší přínosy?

Velkým přínosem zavedení tohoto systému je vytvoření jednotného environmentálního rámce pro všechny činnosti úřadu, které ovlivňují nebo mohou ovlivňovat životní prostředí, a to přímo či nepřímo. Také byly jasně stanoveny a definovány odpovědnosti za jednotlivé činnosti a přesně se nastavily systémové kontrolní mechanismy. Prvky systému EMAS jsou také implementovány do řídicí

struktury celého úřadu, což znamená, že při jakékoliv činnosti našeho úřadu hodnotíme také její vliv na životní prostředí.

6/Budete v certifikaci i nadále pokračovat?

Ano

7/Víte o nějaké organizaci ve státní správě, která o zavedení enviro. managementu (ISO 14001/EMAS) uvažuje?

EMAS – Jilemnice, Chrudim

ISO 14001 -. Nikde se nevede centrální registr jako u EMAS, vím jen o městě Ostrava, ostatní je zapotřebí si najít na internetu.

Zjištěné Přínosy: Oznamkujte jako ve škole, 1 jako nejvyšší přínos 5 nejnižší přínos- nevýznamný přínos.

Environmentální přínosy: 1

Ekonomické přínosy (nákladové úspory): 3

Image a publicita lepší vztah a postoj směrem k veřejnosti, (udržitelnost úřadu ve volbách): 2

Připravenost na havarijní situace: 1

Zlepšení organizace práce ve státní správě: 2

Vhodně zhodnocené peníze z dotace: 2

Zlepšení vztahu se zaměstnanci: 2

Přehled o legislativě (máme přehled co kam a kdy hlásit): 1

Další dopište, co považujete za významný přínos a oznamkujte:

Dále bych vás ráda poprosila, o sdělení, zda víte o nějaké další organizaci ve státní správě – mám na mysli obecní, krajský úřad, který má zavedený EMAS či ISO 14001.

EMAS – Jilemnice, Chrudim

ISO 14001 -. Nikde se nevede centrální registr jako u EMAS, vím jen o městě Ostrava.

DOTAZNÍK K ZAVEDNÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU

NÁZEV ORGANIZACE: SMFM Frýdek-Místek

1/ Co bylo vaší hlavní motivací k zavedení systému env. managementu (ISO 14001) /EMAS?

Zvyšovat kvalitu výkonu činností v rámci samostatné a přenesené působnosti za účelem zabezpečení péče o všestranný rozvoj území a majetku města a zabezpečení péče o upokojuvání potřeb občanů.

Zavést dlouhodobá env. opatření, zdokumentovat šetrný provoz magistrátu, včetně proškolení zaměstnanců a zpracovat havarijní připravenost.

2/Z čeho jste financovali zavedení (ISO 14001) /EMAS?

Z rozpočtu města, jako i předchozí ISO 90001 v oblasti kvality. Oblast environmentu integrovala do systému řízení magistrátu. Některé následné akce byly financovány z dotací (Den Země, rozmístění nádob apod.)

3/Jak dlouho trvala aplikace zavádění, využili jste nějakou metodiku k zavedení?

Po zkušenostech se zavedením managementu kvality (ISO 90001) v roce 2006 jsme postupovali obdobně. V roce 2008 se SMFM zapojilo do asociace Národní sítě Zdravých měst ČR, koncem roku 2009 byl zahájen proces zavádění a v září 2010 proběhl certifikační audit.

4/Byly potřeba další zdroje? (zaměstnanci, peníze)

V rámci implementace a certifikace managementu magistrátu spolupracoval s externím poradcem a certifikačními společnostmi. Tyto služby byly financovány z rozpočtu města. Některé následné akce a činnosti byly financovány i z dotací.

5/V čem vidíte největší přínosy?

Podpora a rozvoj filozofie „zeleného úřadování“, env. uvažování, osvěta a publicita směrem k veřejnosti i napříč generacemi.

6/Budete v certifikaci i nadále pokračovat?

Každoročně probíhají dozorové audity a v pravidelných cyklech i re certifikační audity celého integrovaného systému, tj. 90001, 14001 a 27001. V červnu 2018 proběhla samostatně re certifikace ISO 50001 (zaveden v r. 2017), do kterého jsou zapojeny i příspěvkové organizace SMFM.

7/Víte o nějaké organizaci ve státní správě, která o zavedení env. managementu (ISO 14001/EMAS) uvažuje?

Krajský úřad MSK, který ISO 14001 certifikoval v roce 2011 po zavedení nařízení EMAS. Letos v květnu převzalo SMFM za integrovaný systém řízení od MV cenu za kvalitu ve veřejné správě za rok 2017. Tato dobrá praxe byla zároveň prezentována na konferenci Moderní veřejná správa i v rámci skupiny Benchmarkingové iniciativy 2005 mezi 16 statutárními městy. Možná prezentované zkušenosti budou inspirovat i další úřady.

Zjištěné Přínosy: Oznamkujte jako ve škole, 1 jako nejvyšší přínos 5 nejnižší přínos-
nevýznamný

přínos.

Environmentální přínosy: 1

Ekonomické přínosy (nákladové úspory): 3

Image a publicita lepší vztah a postoj směrem k veřejnosti, (udržitelnost úřadu ve volbách): 1

Připravenost na havarijní situace: 1

Zlepšení organizace práce ve státní správě: 2

Vhodně zhodnocené peníze z dotace: 1

Zlepšení vztahu se zaměstnanci: 2

Přehled o legislativě (máme přehled co kam a kdy hlásit): 1

Další dopište, co považujete za významný přínos a oznamkujte: 1

Při své činnosti se chováme tak, aby nedocházelo k nepříznivým dopadům na životní prostředí.

Snažíme se o neustálé zlepšování životního prostředí a provádíme stálou prevenci proti jeho znečišťování. V env. oblasti se snažíme působit zejména na smluvní partnery a občany města.

Některé společnosti města mají tuto oblast v rámci vlastních integrovaných systému řízení, např. Frýdecká skládka, Technické služby nebo Distep.

Dále bych vás ráda poprosila, o sdělení, zda víte o nějaké další organizaci ve státní správě – mám na mysli obecní, krajský úřad, který má zavedený EMAS či ISO 14001.

Snad Ratiboř nebo Ostrava (z dotace)?

Vzhledem k tomu, že byly v posledních letech vypsaný cca 3 dotační výzvy na zavádění či rozvoj různých metod řízení související ke kvalitou ve veřejné správě,

včetně tvorby analýz nebo dokumentace, je pravděpodobné čtenější zapojení do těchto aktivit.

DOTAZNÍK K ZAVEDENÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU

NÁZEV ORGANIZACE: Statutární město Ostrava – Magistrát města Ostravy

1/ Co bylo vaší hlavní motivací k zavedení systému env. managementu (ISO 14001) /EMAS?

Šetrný provoz k životnímu prostředí.

2/Z čeho jste financovali zavedení (ISO 14001) /EMAS?

Dotace krajského úřadu a finance rozpočtu.

3/Jak dlouho trvala aplikace zavádění, využili jste nějakou metodiku k zavedení?

Zavádění trvalo přibližně 1,5 roku, hlavním zdrojem byla norma ČSN EN ISO 14001:2016, bylo nahlíženo do metodiky pro obce „Environmentálně příznivý provoz úřadu“ (od krajského úřadu).

4/Byly potřeba další zdroje? (zaměstnanci, peníze)

Pro zavedení byly potřeba finance.

5/ V čem vidíte největší přínosy?

Snížení spotřeby energií, zvýšení podílu vyříděných složek odpadu, úspora kancelářského papíru, osvětla.

6/Budete v certifikaci i nadále pokračovat?

Magistrát města Ostravy je certifikován od dubna 2018 dle rozsahu certifikátu. A je plánováno udržení certifikátu minimálně na 3 roky.

7/Víte o nějaké organizaci ve státní správě, která o zavedení env. managementu (ISO 14001/EMAS) uvažuje?

NE

Zjištěné Přínosy: Oznamkujte jako ve škole, 1 jako nejvyšší přínos 5 nejnižší přínos- nevýznamný přínos.

Environmentální přínosy: 1

Ekonomické přínosy (nákladové úspory): Nemůžu hodnotit

Image a publicita lepší vztah a postoj směrem k veřejnosti, (udržitelnost úřadu ve volbách): 1

Připravenost na havarijní situace: 1

Zlepšení organizace práce ve státní správě: Nemůžu hodnotit (jsme samospráva)

Vhodně zhodnocené peníze z dotace: 1

Zlepšení vztahu se zaměstnanci: 3

Přehled o legislativě (máme přehled co kam a kdy hlásit): 1

Další dopište, co považujete za významný přínos a oznámujte:

Dále bych vás ráda poprosila, o sdělení, zda víte o nějaké další organizaci ve státní správě – mám na mysli obecní, krajský úřad, který má zavedený EMAS či ISO 14001.

Ministerstvo životního prostředí mělo EMAS, ale dle tiskové zprávy viz odkaz: http://mzp.cz/cz/news_120726_emas, se rozhodlo nepokračovat dále v tomto programu.

EMAS má zaveden Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

Mohu vám doporučit odkaz: <http://www.veronica.cz/priklady-dobre-praxe> kde můžete nalézt přehled úřadů kde mohou mít zaveden ekologicky příznivý provoz.